

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

ეკონომიკური ტენდენციების
კვარტალური მიმოხილვა

I კვარტალი, 2024

მოკლე შეჯამება

- 2023 წლის ეკონომიკურმა ზრდამ, წინასწარი მონაცემებით, 7.5 პროცენტი შეადგინა
- 2024 წლის პირველ კვარტალში საშუალო ეკონომიკურმა ზრდამ 7.8 პროცენტი შეადგინა
- პირველ კვარტალში წლიურმა ინფლაციამ შეადგინა 0.3 პროცენტი, ხოლო საბაზისო ინფლაციამ (თამბაქოს გარეშე) – 2.0 პროცენტი
- ადგილობრივი ექსპორტი შემცირდა წლიურად 21.0 პროცენტით
- იმპორტი შემცირდა წლიურად 5.3 პროცენტით
- ტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა როგორც 2023 წლის პირველ კვარტალთან, ასევე - 2019 წლის დონესთან შედარებით
- რეფინანსირების განაკვეთი 8.25 პროცენტია

სარჩევი

<u>რეალური სექტორი</u>	4
<u>ეკონომიკური ზრდა</u>	4
<u>დასაქმება და უმუშევრობა</u>	6
<u>ფასების დონე</u>	7
<u>რეგიონის ეკონომიკური მიმოხილვა</u>	9
<u>საგარეო სექტორი</u>	11
<u>მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი</u>	11
<u>საგარეო ვალი</u>	12
<u>პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები</u>	13
<u>საგარეო ვაჭრობა</u>	14
<u>ტურიზმი</u>	15
<u>ფულადი გზავნილები</u>	15
<u>სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება</u>	16
<u>გაცვლითი კურსი</u>	17
<u>ფისკალური სექტორი</u>	18
<u>ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება</u>	18
<u>საქართველოს სახელმწიფო ვალი</u>	20
<u>მონეტარული სექტორი</u>	21
<u>კერძო სექტორის ლარიზაცია</u>	21
<u>სესხების მიმოხილვა</u>	22
<u>დეპოზიტების მიმოხილვა</u>	23
<u>მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი</u>	24
<u>საპროცენტო განაკვეთები</u>	25

რეალური სექტორი

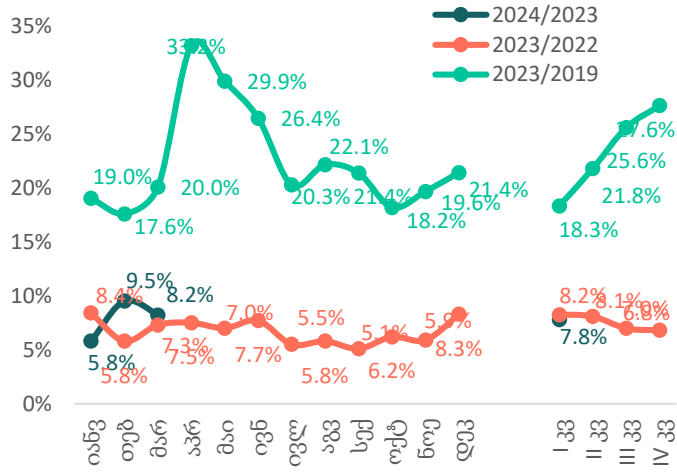
ეკონომიკური ზრდა

წინასწარი მონაცემებით, 2024 წლის პირველ კვარტალში რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით საშუალოდ გაიზარდა 7.8 პროცენტით. ამავე დროს, 2024 წლის პირველ კვარტალში რეალურმა ეკონომიკურმა ზრდამ 2019 წლის პირველ კვარტალთან შედარებით შეადგინა 30.8 პროცენტი საშუალოდ. კერძოდ, პირველ კვარტალში ექსპორტი წლიურად შემცირდა 9.3 პროცენტით, ხოლო იმპორტი წლიურად შემცირდა 5.3 პროცენტით. ამავე დროს, 2019 წლის პირველ კვარტალთან შედარებით, ექსპორტი გაიზარდა 60.2 პროცენტით, ხოლო იმპორტი გაიზარდა 62.3 პროცენტით. ტურიზმის გათვალისწინებით, პანდემიამდე არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით, საგარეო მოთხოვნა იზრდება. საერთაშორისო მოგზაურობისგან მიღებული შემოსავალი პირველ კვარტალში წლიურად გაიზარდა 1.5 პროცენტით. თუმცა, შემცირებულია საერთაშორისო გზავნილებიდან მიღებული შემოსავალი 38.4 პროცენტით.

2023 წლის პირველ კვარტალში რეალური მშპ წლიურად გაიზარდა 8.2 პროცენტით. 2023 წლის მეორე და მესამე კვარტალში დაფიქსირდა შესაბამისად 8.1 და 7.0 პროცენტისი ზრდები.

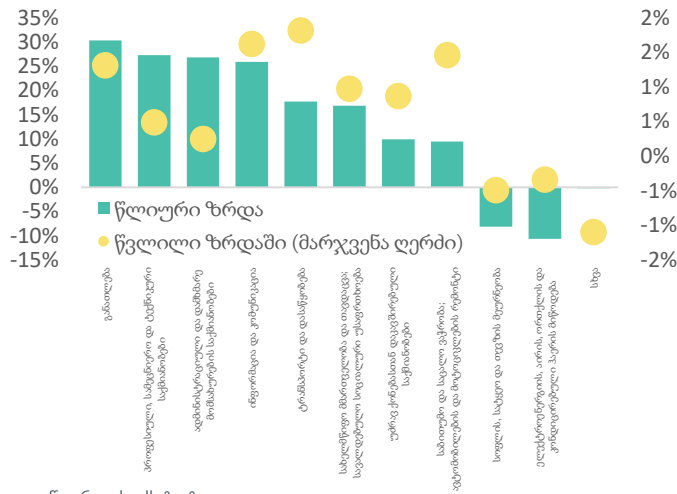
რაც შეეხება 2023 წლის მეოთხე კვარტალს, დაფიქსირდა 6.9 პროცენტისი ზრდა, რაც 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან მიმართებაში 30.2 პროცენტის ზრდას ნიშნავს. 2023 წლის მეოთხე კვარტალში მნიშვნელოვანი წილი მოხმარების კომპონენტმა შეიტანა, მან მთლიან ზრდაში რეალურ გამოსახულებაში 6.3 პ.პ. წვლილი შეიტანა გაიზარდა, ასევე მნიშვნელოვანი წვლილი ჰქონდა ექსპორტის კომპონენტს, რომელიც 3.0 პ.პ. გავლენა მოახდინა და ინვესტიციებს, რომელმაც ზრდის მიმართულებით 1.6 პ.პ. წვლილი შეიტანა. ამავე დროს, რეალურ გამოსახულებაში შემცირდა იმპორტის კომპონენტის წვლილი და მან უარყოფითი 4.0 პ.პ. შეადგინა.

დიაგრამა 1: ეკონომიკური ზრდა

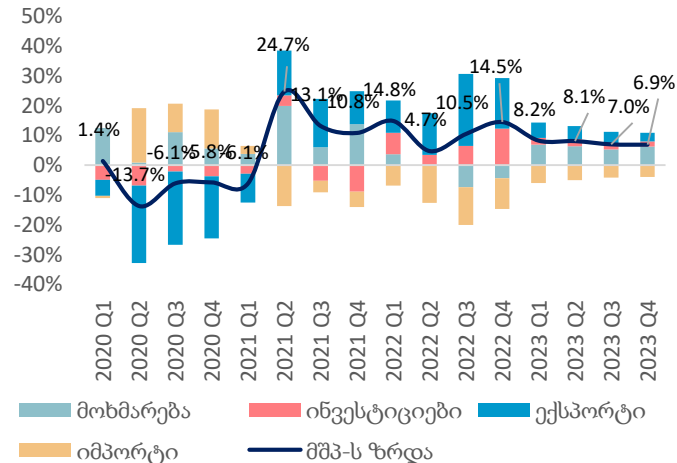
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 2: სექტორების რეალური ზრდა, 2023 IV კვარტალი

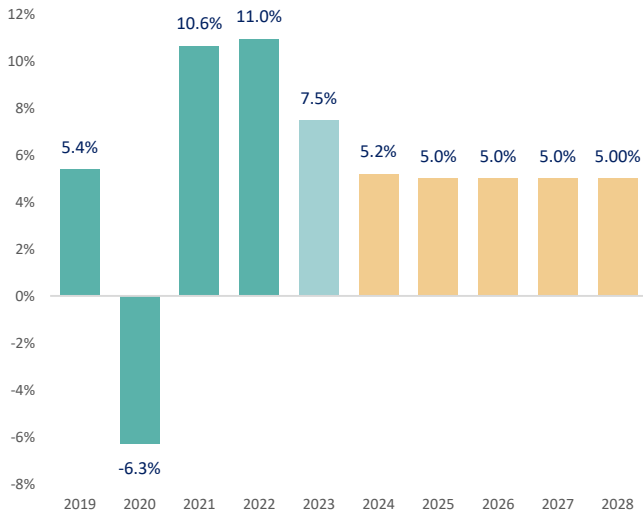
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 3: ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიციის

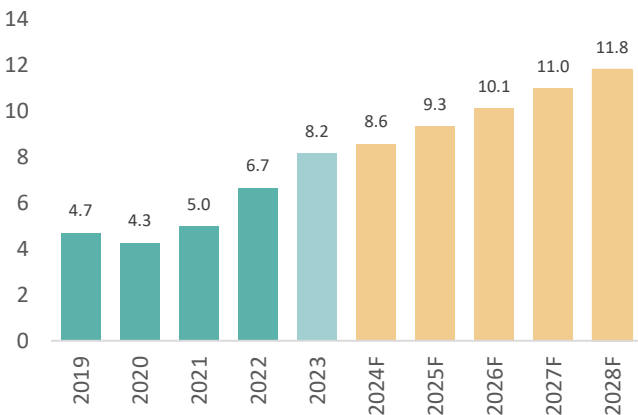
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 4: ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 5: მშპ მოსახლეობის ერთ სულზე, ათასი აშშ დოლარი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

2023 წლის IV კვარტალში რიგ საქმიანობებში გამოვლინდა რეალური ეკონომიკური ზრდა. კერძოდ, მნიშვნელოვანი წვლილი ზრდაში შეიტანა შემდეგმა საქმიანობებმა: განათლება: 30.4% წ/წ (1.3 პ.პ.), პროფესიული, სამეცნიერო და ტექნიკური საქმიანობები: 27.3% (0.5 პ.პ.), ადმინისტრაციული და დამხმარე მომსახურების საქმიანობები: 26.9% (0.2 პ.პ.), ინფორმაცია და კომუნიკაცია: 25.9% (1.6 პ.პ.), ტრანსპორტი და დასაწყობება: 17.7% (1.8 პ.პ.), სახელმწიფო მმართველობა და თავდაცვა; სავალდებულო სოციალური უსაფრთხოება: 16.8% (1.0 პ.პ.), უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული საქმიანობები: 9.9% (0.9 პ.პ.), საბითუმო და საცალო ვაჭრობა; ავტომობილების და მოტოციკლების რემონტი: 9.4% (1.5 პ.პ.);

2024 წლის განმავლობაში ზრდა ნაწილობრივ დამოკიდებული იქნება რეგიონში არსებულ მდგომარეობასა და ქვეყნის ეკონომიკაზე მის გავლენაზე. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს პროგნოზის მიხედვით, 2024 წელს მოსალოდნელია 5.2 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება შიდა მოთხოვნის ზრდით და ბიუჯეტში გათვალისწინებული ფისკალური სტიმულების ღონისძიებებით. 2025-2028 წლებში გაგრძელდება საშუალოდ 5.0 პროცენტის ზრდა.

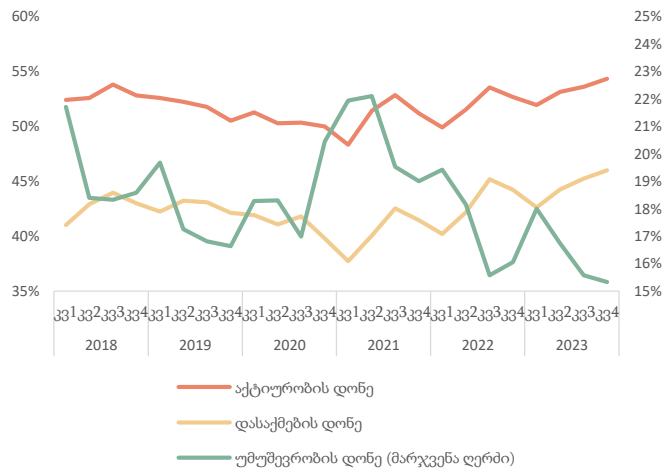
დასაქმება და უმუშევრობა

2023 წლის მეოთხე კვარტალში უმუშევრობის დონემ 15.3 პროცენტი შეადგინა, რაც 0.3 პ.პ-ით ნაკლებია წინა კვარტლის მნიშვნელობაზე და 0.8 პ.პ-ით ნაკლებია წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 16.2 პროცენტს (0.2 პ.პ. წ/წ), ხოლო სოფლად - 14.0 პროცენტს (-1.5 პ.პ. წ/წ). 2023 წლის მეოთხე კვარტალში ეკონომიკურად აქტიურმა მოსახლეობამ შრომისუნარიანი ასაკის მოსახლეობის (15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობა) 54.3 პროცენტი შეადგინა. 2023 წლის მეოთხე კვარტალში, ქალების ჯგუფში უმუშევრობის დონემ შეადგინა 13.5 პროცენტი, ხოლო მამაკაცების ჯგუფში, აღნიშნულმა მაჩვენებელმა შეადგინა 16.8 პროცენტი.

2023 წლის მეოთხე კვარტალში წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით დასაქმებულთა რაოდენობა გაიზარდა 5.2 პროცენტით, ხოლო 2.0 პროცენტული პუნქტით გაზრდილია დასაქმების დონე. ამავე პერიოდში უმუშევართა რაოდენობა წლიურად შემცირდა 0.4 პროცენტით. ამავე დროს, 15.3 პროცენტით გაიზარდა დასაქმებულთა საშუალო ნომინალური ხელფასი, რომელიც 2023 წლის მეოთხე კვარტლის მდგომარეობით შეადგენს 2044.5 ლარს.

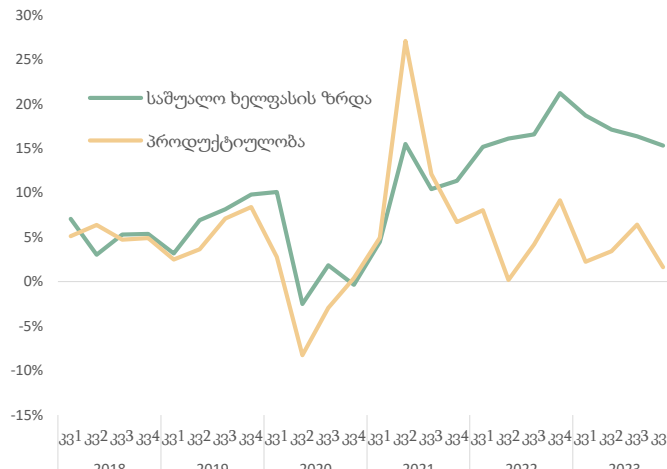
2023 წლის მეოთხე კვარტალში ადგილი ჰქონდა პროდუქტიულობის 1.6 პროცენტის ზრდას წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. პროდუქტიულობა გამოთვლილია რეალური მშპ-ს დასაქმებულთა რაოდენობაზე შეფარდების ზრდის ტემპით.

დიაგრამა 6: შრომის ბაზრის ინდიკატორები

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 7: პროდუქტიულობა და დასაქმებულთა საშუალო ხელფასი (წლიური ცვლილება, %)

წყარო: საქსტატი

ფასების დონა

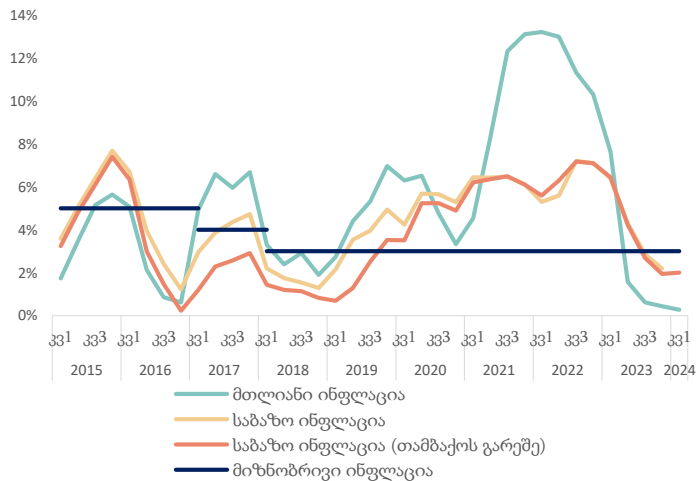
მას შემდეგ, რაც 2022 წელს ორნიშნა ინფლაცია დაფიქსირდა 11.9%-იან დონეზე და მაისში პიკს მიაღწია, 13.3%-ზე, მან შემცირება დაიწყო და კლება კვლავაც გრძელდება. შესაბამისად, ერთი მხრივ, მაღალი საბაზო ეფექტის, ხოლო მეორე მხრივ გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკის გამო, 2023 წელს ინფლაციის დონემ იკლო და იგივე ტენდენცია გრძელდება 2024 წელსაც. აღნიშნულზე გავლენა იქონია მსოფლიო ბაზარზე ნედლეულის ფასების და ასევე საკვები პროდუქტებისა და ნავთობის ფასების კლებამ. წლიურ ინფლაციაზე კლების მიმართულებით გავლენა ასევე დამოკიდებულია გაცვლითი კურსის გამყარებაზე, რაც ამცირებს ინფლაციის მაჩვენებელზე იმპორტული საქონლისა და სურსათის ფასების გავლენას.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ბოლო პროგნოზის მიხედვით (აპრილი, 2024), მსოფლიო ინფლაცია 2024 წელს 2023 წლის 6.8 პროცენტთან შემცირდება 5.9 პროცენტამდე, ასევე მოსალოდნელია 2025 წელს მისი 4.5 პროცენტამდე შემცირება. მოსალოდნელია, რომ განვითარებული ქვეყნები უფრო ადრეულად დაუბრუნდებიან მათ მიზნობრივ ინფლაციას, ვიდრე განვითარებული ეკონომიკები. ინფლაციის შემცირების მიზეზებად საერთაშორისო სავალუტო ფონდი ასახელებს სამუშაო ძალაში მონაწილეობის დონის ზრდას, რაც ეროვნულ ბანკებს საშუალებას აძლევს გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივად გამოვიდნენ.

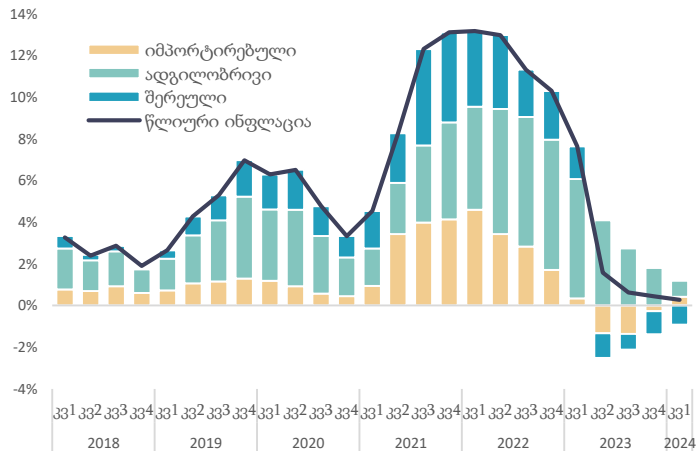
აღნიშნული ფაქტორების გათვალისწინებით, 2023 წლის ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელს ჩამოსცდა და მან 2.5 პროცენტი შეადგინა. 2024 წლის პირველ კვარტალში საშუალო ინფლაციამ 0.3 პროცენტი შეადგინა, რაც ასევე მიზნობრივ ინფლაციაზე დაბალია. დაბალი ინფლაციის წყაროს მკაცრი მონეტარული პოლიტიკისა და შემცირებული ინფლაციური მოლოდინების გამო, ადგილობრივად წარმოებული პროდუქტების კლებადი ინფლაცია წარმოადგენს. საბაზო ინფლაცია 2024 წლის პირველ კვარტალში გაუტოლდა 2.1 პროცენტს, ხოლო საბაზო ინფლაცია (თამბაქოს გარეშე) გაუტოლდა 2.0 პროცენტს.

2024 წლის 13 მარტს ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივი გამოსვლის შესახებ და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 9-პროცენტიანი დონიდან 8.25 პროცენტამდე შემამცირა, რადგან საქართველოში დაბალ

დიაგრამა 8: წლიური ინფლაცია

დიაგრამა 9: ინფლაციის დეკომპოზიცია

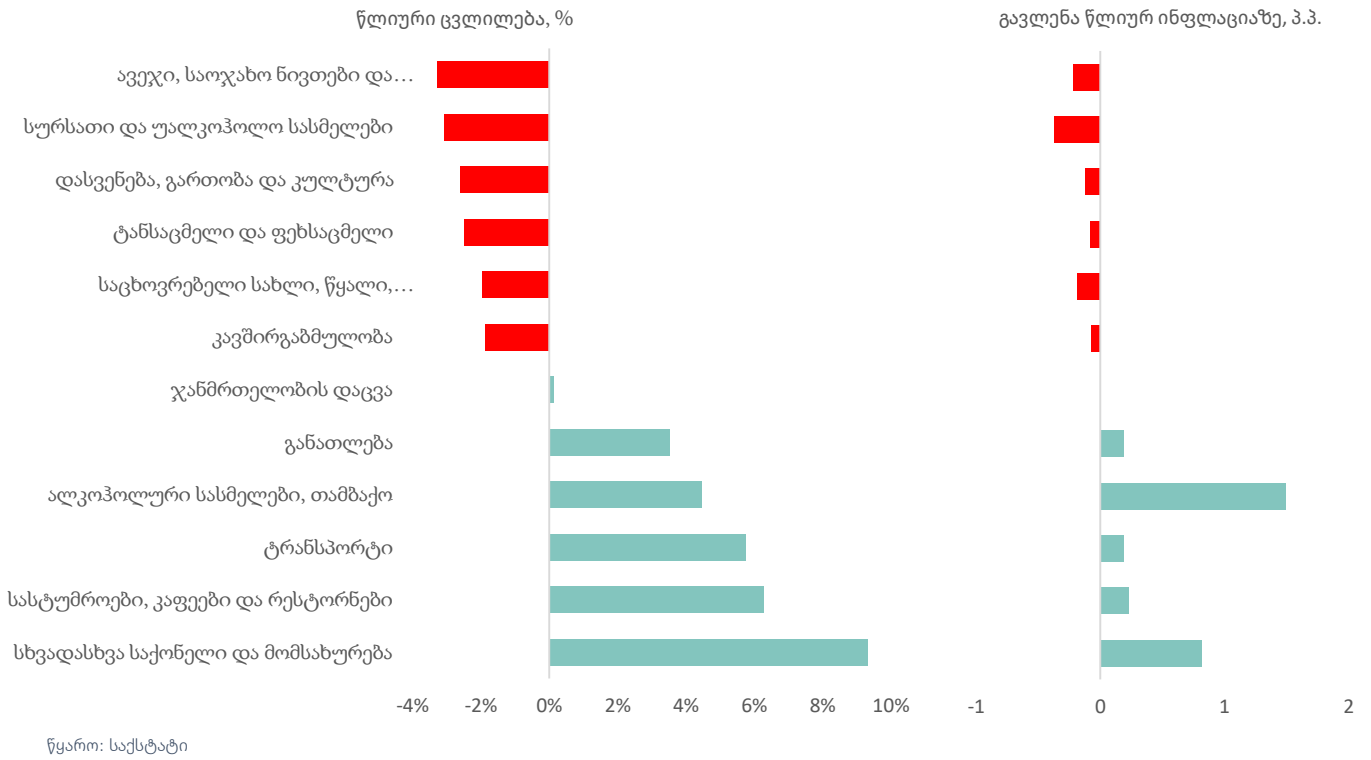

წყარო: საქსტატი, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

ინფლაციური გარემო ნარჩუნდება და მთლიანი ინფლაცია კვლავ მიზნობრივი მაჩვენებლის ქვემოთაა. ინფლაციის ერთ-ერთი მთავარი რისკია წითელ ზღვაში არსებული დაძაბულობის გამო საერთაშორისო ტრანსპორტირების გაძვირება, ამიტომ საქართველოს ეროვნული ბანკი მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის შემცირებას მხოლოდ ნელი ტემპით განაგრძობს.

2024 წლის პირველი კვარტლის ჭრილში, მთლიან ინფლაციაში ადგილობრივი ინფლაციის წვლილი გაუტოლდა 0.8 პროცენტს, ხოლო იმპორტირებული ინფლაციის წვლილმა შეადგინა 0.4 პროცენტი. რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსის მყარი პოზიცია იმპორტირებული ინფლაციის დაბალ დონეზე შენარჩუნებას ხელს უწყობს.

დიაგრამა 10: ინფლაციის დეკომპოზიცია, I კვარტალი, 2024

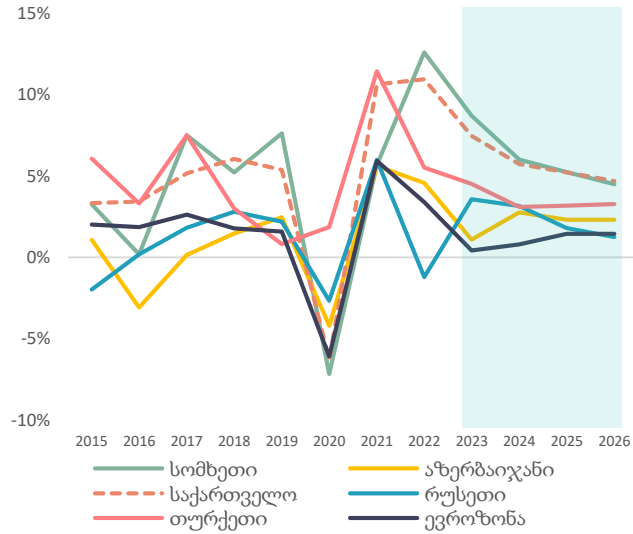
რეგიონის ეკონომიკის მიმოხილვა

2024 წლის აპრილში IMF-მა განაახლა თავისი პროგნოზები მსოფლიოს ძირითადი ქვეყნების ეკონომიკებისათვის. აღნიშნული განახლების მიხედვით 2022-2023 წლებში მსოფლიო ეკონომიკის ზრდა შეადგენდა შესაბამისად 3.5 და 3.2 პროცენტს. 2024 წლის საპროგნოზო ზრდის მაჩვენებელი გაუმჯობესებულია და 3.2 პროცენტს შეადგენს მთელი მსოფლიოსათვის. IMF-ის წინა ანგარიშის მიხედვით, 2024 წელს მსოფლიო ეკონომიკის მოსალოდნელი ზრდის ტემპი 2.9 პროცენტს შეადგენდა. წინა წელთან შედარებით ზრდის გაზრდა გამოწვეულია განვითარებული ქვეყნების, განსაკუთრებით ამომსარჩევია აშშ, ეკონომიკების ზრდის ამაღლებით. აღსანიშნავია ასევე, რომ 2024 წელთან დაკავშირებული მოლოდინები შედარებით უკეთესია, ვიდრე გასულ წელს იყო.

იმის მიუხედავად, რომ 2020 წელს თურქეთში არ ყოფილა რეცესია, მისი რეალური მშპ 2021 წელს 11.4 პროცენტით გაიზარდა. IMF-ის 2024 წლის აპრილის მიმოხილვის პროგნოზით, თურქეთის ეკონომიკა მოსალოდნელია რომ გაიზარდება 3.1 და 3.2 პროცენტით შესაბამისად 2024 და 2025 წლებში (2023 წლის 4.5 პროცენტის ზრდის შემდეგ). 2024 წლის ეკონომიკური ზრდის საპროგნოზო მაჩვენებლის 2024 წლის აპრილის პროგნოზი 2023 წლის ოქტომბრის პროგნოზთან შედარებით გაზრდილია 0.1 პროცენტული პუნქტით. მთავარ გამოწვევას თურქეთისთვის კვლავ ეროვნული ვალუტის, ლირას გაუფასურება და მაღალი ინფლაცია წარმოადგენს. აღსანიშნავია, რომ თურქეთში სრულდება მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა და მოხმარება იწყებს აღდგენას. ფაქტობრივი ინფლაცია 53.9% იყო 2023 წელს. ინფლაციის მიმდინარე პროგნოზი 2024 წლისათვის 59.5 პროცენტს შეადგენს. 2024 წელს თურქეთის სუვერენულ საკრედიტო რეიტინგებმა ცვლილება განიცადა. Fitch-მა თურქეთის რეიტინგი B (სტაბილურ)-დან B+-მდე აამაღლა, S&P-მაც რეიტინგი B+ (პოზიტიური)-მდე გაზარდა, ხოლო Moody's-მა B3-ზე დააფიქსირა.

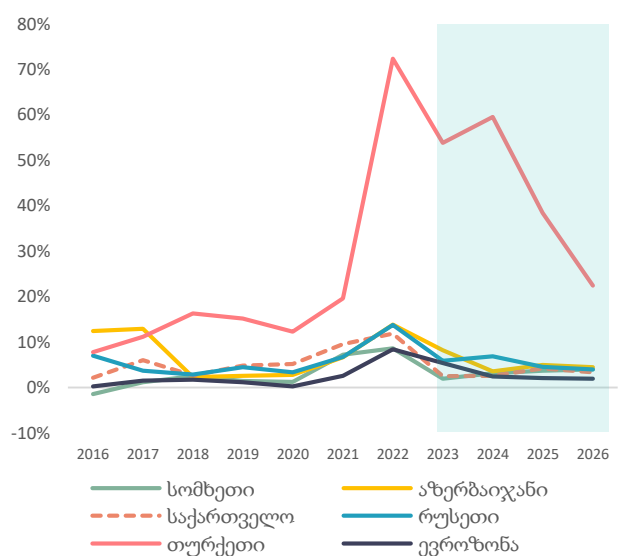
რუსეთის ეკონომიკამ, სანქციების ფონზე, მოსალოდნელზე უკეთესი შედეგი აჩვენა 2023 წელს. რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულ ზომებს არა მხოლოდ მოკლევადიანი, არამედ საშუალოვადიანი გავლენაც ექნება, ვინაიდან მსხვილი მომხმარებლები და ქვეყნები უარს ამბობენ რუსეთთან გრძელვადიან პარტნიორობაზე ენერჯო და სხვა სექტორებში. 2024 წლის აპრილის IMF-ის შეფასებებით, რუსეთის ეკონომიკის რეალური ზრდა 2023 წელს იყო 3.6%. რაც შეეხება 2024-2025 წლების პერიოდს, მოსალოდნელია, რომ ეს მაჩვენებელი იქნება შესაბამისად 3.2% და 1.8%. სარეიტინგო კომპანიებმა რუსეთის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი ჯერ მკვეთრად გააუარესეს, შემდგომ კი შეწყვიტეს მისთვის რეიტინგის მინიჭება.

დიაგრამა 11: ეკონომიკური ზრდა რეგიონში

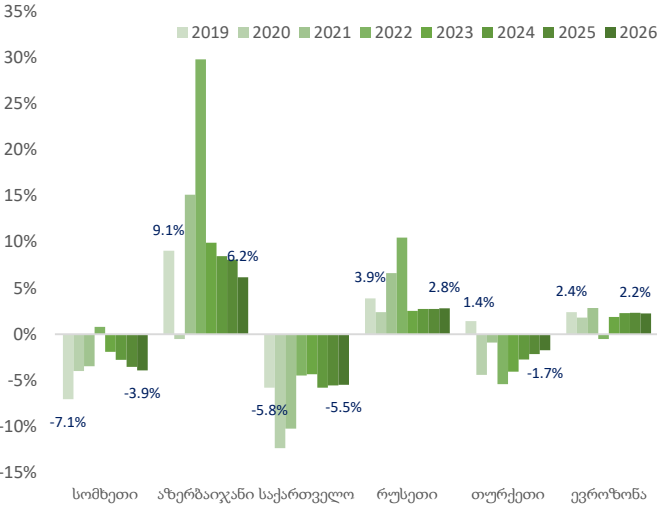
წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

დიაგრამა 12: ინფლაცია რეგიონში

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

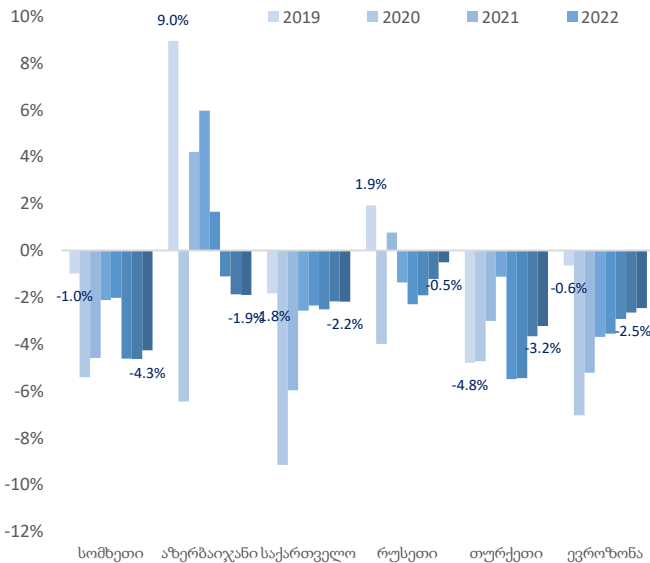
დიაგრამა 13: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

ომის შედეგად გაზრდილი ნავთობის ფასები დადებითად აისახება აზერბაიჯანის ეკონომიკაზე. IMF-ის 2024 წლის აპრილის ანგარიშის მიხედვით, აზერბაიჯანის მოსალოდნელი ზრდა გაუარესდა. 2021 და 2022 წლების მაღალი ზრდის შემდგომ, 2023 წელს რეალური ზრდა 1.1% იყო. 2024 და 2025 წლების აზერბაიჯანის რეალური მშპ-ს ზრდის პროგნოზია შესაბამისად 2.8% და 2.3%. უკანასკნელ წლებში აზერბაიჯანის ეკონომიკა ხასიათდებოდა მაღალი ინფლაციით, თუმცა შეინიშნება მისი ტემპის კლება (დისინფლაცია). 2023 წელს აზერბაიჯანში ინფლაციამ 8.2% შეადგინა. მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია 3.5 და 5.0 პროცენტზე დაფიქსირდეს, შესაბამისად 2024 და 2025 წლებში. 2024 წელს აზერბაიჯანის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგები შემდეგია: Fitch-ის შეფასებით BB+ (პოზიტიური), S&P-ის შეფასებით BB+ (სტაბილური) და Moody's-ის მიხედვით Ba1 (სტაბილური).

დიაგრამა 14: ბიუჯეტის დეფიციტის შეფარდება მშპ-თან, %

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგნოზების მიხედვით, მოსალოდნელი იყო, რომ რეგიონის ქვეყნებში, გარდა ომში ჩართული ქვეყნებისა, სომხეთის ეკონომიკა ყველაზე მეტად დაზარალდებოდა, ვინაიდან მისი ეკონომიკა ყველაზე მეტადაა რუსეთის ეკონომიკაზე დამოკიდებული. თუმცა არსებული რისკები არ მატერიალიზდა. სომხეთის ეკონომიკა 2023 წელს 8.7%-ით გაზარდა. IMF-ის 2024 წლის აპრილის შეფასებების მიხედვით, 2024 წელს სომხეთის რეალური მშპ 6.0 პროცენტით, ხოლო 2025 წელს კი 5.2 პროცენტით გაიზარდება (2023 წლის ოქტომბრის პროგნოზი 2024 წლისათვის 5.0%). ინფლაცია არ იყო სომხეთში მაღალი 2023 წელს (2.0%) და მოსალოდნელია, რომ 3.1-3.7 პროცენტების ფარგლებში იქნება 2024-2025 წლებში. 2024 წლის დასაწყისში სომხეთის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგები დაფიქსირებულია შემდეგ დონეებზე: BB- სტაბილური (Fitch და S&P) და Ba3 სტაბილური (Moody's).

უკრაინის გარშემო მდგომარეობა გაურკვეველი რჩება. IMF-მა განაახლა პროგნოზების გამოქვეყნება 2024 წლისა და მის შემდგომ პერიოდებზე, თუმცა სიტუაცია ამ ქვეყანაში შეიძლება შეიცვალოს ნებისმიერ მომენტში. IMF-ის მიხედვით, 2023 წელს უკრაინის ეკონომიკა გაიზარდა 5.0 პროცენტით, რაც წინა წლის დიდი ვარდნის გათვალისწინებით ეკონომიკის შემობრუნებაზე მიუთითებს, თუმცა საბაზო ეფექტიც მხედველობაშია მისაღები. რაც შეეხება 2024 და 2025 წლების პროგნოზებს, ქვეყნის რეალური მშპ-ს მოსალოდნელი ზრდა შესაბამისად 3.2 და 6.5 პროცენტების დონეზე განისაზღვრა. 2023 წელს უკრაინაში ინფლაცია 12.9% იყო და მოსალოდნელია, რომ შემცირდება მომდევნო წლებში.

საბარეო სექტორი

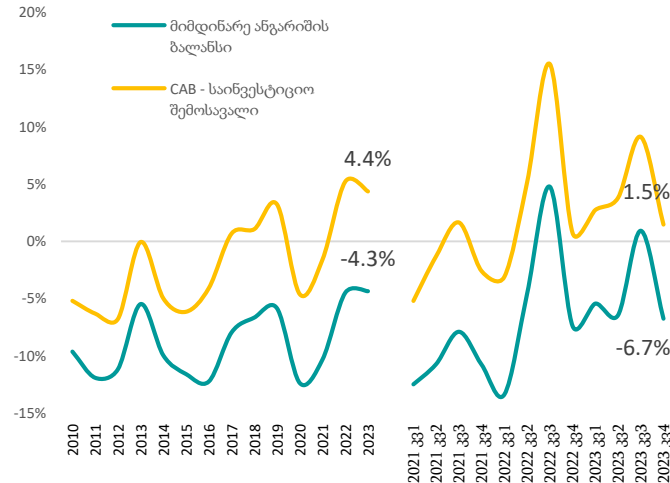
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

2020 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ს 12.4 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუარესებაა 2019 წლის 5.8 პროცენტის დეფიციტის შემდეგ. 2021 წლის მეორე კვარტალიდან მიმდინარე ანგარიშის ბალანსმა გაუმჯობესება დაიწყო. 2021 წელს დეფიციტმა მშპ-ს 10.3 პროცენტი შეადგინა, 2022 წელს კი მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა და მშპ-ს 4.5% შეადგინა. გაუმჯობესება გაგრძელდა 2023 წელსაც და 4.3% დაფიქსირდა, სადაც მესამე კვარტალში დადებითი ბალანსი დაფიქსირდა 0.9%-ზე.

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში უმჯობესდებოდა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა და 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული. რაც შეეხება პოსტპანდემიურ პერიოდს, დეფიციტის დაფინანსებაში საგარეო ვალი საკმაოდ დიდი წვლილით მონაწილეობდა. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია 2020 წელი, როცა ვალით დაფინანსებამ საკმაოდ დიდი წვლილი, 12.4%-დან 8.8 პ.პ შეიტანა დეფიციტის დაფინანსებაში. 2022-2023 წლებში კვლავ გაუმჯობესებულია სტრუქტურა და მთლიანი დეფიციტი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსდა, რამაც 7.1 და 4.3 პ.პ შეიტანა, შესაბამისად, 4.5% და 4.3%-იანი მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსებაში.

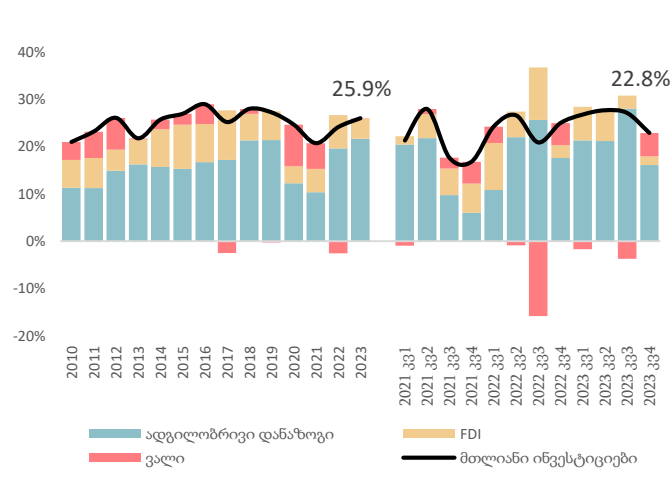
2023 წელს ვალის წვლილი უმნიშვნელო (0.1 პ.პ) იყო მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსებაში. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის გაუმჯობესების ფონზე, 2022-2023 წლებში შემცირებულია ვალის წვლილი დეფიციტის დაფინანსებაში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია 2022 წლის მესამე კვარტალი, სადაც ვალის წვლილმა უარყოფითი, 15.8 პ.პ შეიტანა 4.8%-იანი დეფიციტის დაფინანსებაში, ხოლო 2023 წლის მესამე კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის 0.9%-იანი დადებითი ბალანსი დაფიქსირდა, სადაც ვალის წვლილი ასევე უარყოფითი 3.7 პ.პ იყო.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

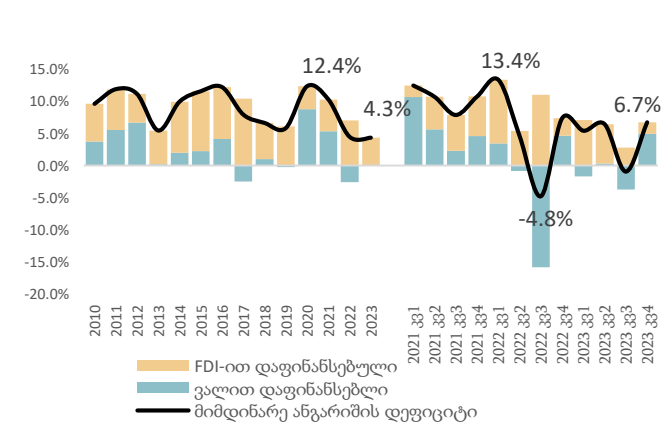
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 16: ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

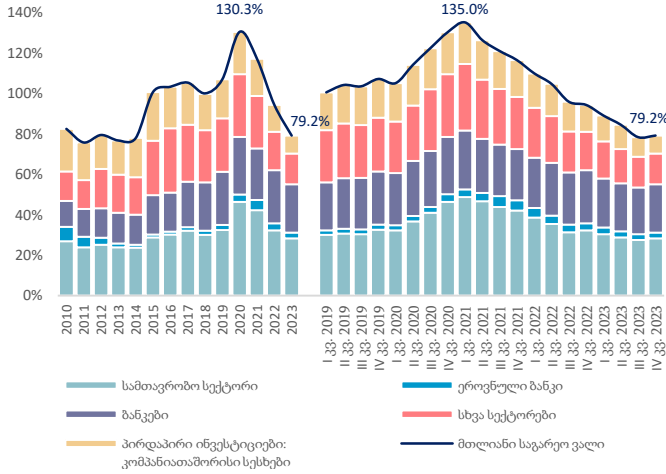
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 17: მიმდინარე ანგარიშის დაფინანსება

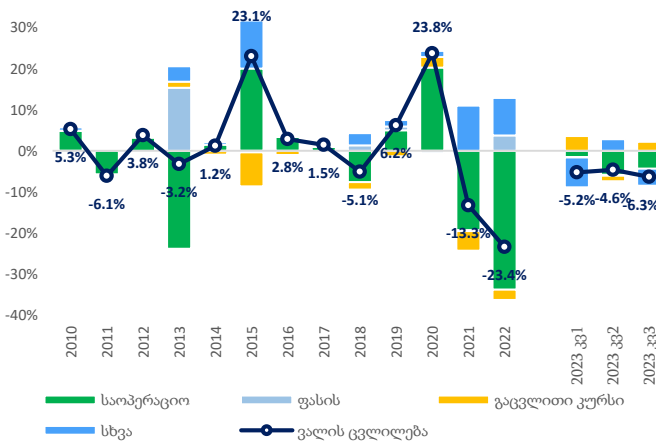
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 18: საგარეო ვალი

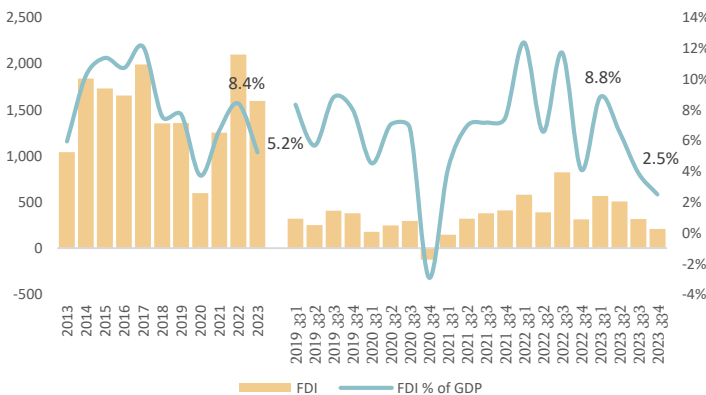
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 19: ვალის მშპ-თან თანაფარდობის ცვლილება

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 20: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

წყარო: საქსტატი

საგარეო ვალი

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორისი სესხებისგან.

მიმდინარე პანდემიის პირობებში საქართველოს მთლიანი საგარეო ვალი მნიშვნელოვნად გაიზარდა 2020 წელს და მთლიანი შიდა პროდუქტის 130.3 პროცენტი შეადგინა. წინა წელთან შედარებით კი 23.4 პ.პ-ით გაიზარდა. საგარეო ვალის ზრდა მნიშვნელოვნად იყო გამოწვეული სამთავრობო სექტორის ვალის ზრდით, პანდემიისას განხორციელებული ღონისძიებებისა და მოზიდული დაფინანსების გამო. 2021 წელს დაიწყო საგარეო ვალის კლება და მთლიანი შიდა პროდუქტის 117.0 პროცენტი შეადგინა, რაც 13.3 პ.პ-ით ნაკლებია წინა წლის მონაცემთან შედარებით. კლების მიზეზს წარმოადგენს ეკონომიკური აქტივობის დაჩქარება და შესაბამისად, ნომინალური მშპ-ს მოსალოდნელზე მეტად ზრდა. 2022 წელს საგარეო ვალმა 94.3 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2023 წელს კიდევ უფრო შემცირდა, 79.2%-მდე, რაც ყველაზე დაბალი მაჩვენებელია პანდემიის შემდეგ.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მშპ-ს ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში ზოგიერთ კვარტალში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, თუმცა წლიურად გავლენა საოპერაციო ცვლილებას უფრო მეტი ჰქონდა. ამასთან, მშპ ზრდის ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. პანდემიის შემდეგ, დოლარში გამოხატული ვალი შემცირებულია 13.3 და 23.4 პ.პ-ით. გაუმჯობესებული მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გამო საჭირო არ გახდა დეფიციტის ვალის ზრდით დაფინანსება 2021-2022 წლებში, რამაც ხელი შეუწყო ვალის შემცირებას. ეს გაგრძელდა 2023 წელსაც და ვალი შემცირდა 6.3 პ.პ-ით, სადაც წვლილი შეიტანა საოპერაციომ, კურსის ცვლილებამ კი ვალის ზრდას შეუწყო ხელი.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

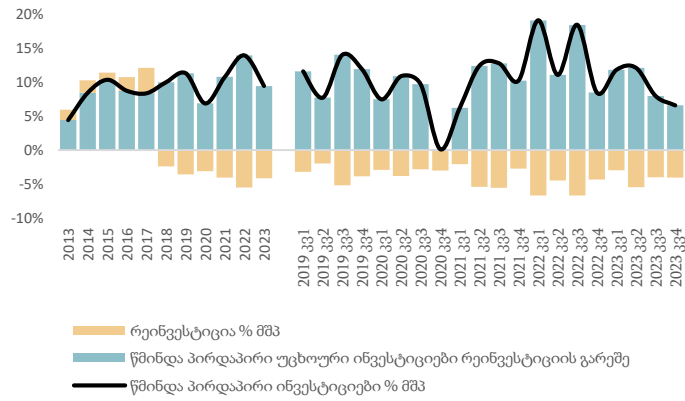
2023 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების (FDI) მოცულობამ დაახლოებით 1,595 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა (მშპ-ს 5.2 პროცენტი), რაც 24.0 პროცენტით ნაკლებია წინა წელთან შედარებით.

2023 წელს ყველაზე მეტი ინვესტიცია გაერთიანებული სამეფოდან (24.6 პროცენტი მთლიან FDI-ში) შემოვიდა, ხოლო მეორე და მესამე ადგილს ინაწილებენ ნიდერლანდები და თურქეთი, შესაბამისად, 22.6 პროცენტი და 10.6 პროცენტისაა წილებით მთლიან FDI-ში.

ინვესტიციები ძირითადად განხორციელდა საფინანსო სექტორში და მისმა მოცულობამ 630.1 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი ინვესტიციების 39.5 პროცენტი). მთლიან ინვესტიციებში ასევე მაღალი წილი უკავია დამამუშავებელი მრეწველობის სექტორს 291.7 მილიონი აშშ დოლარით (18.3 პროცენტი).

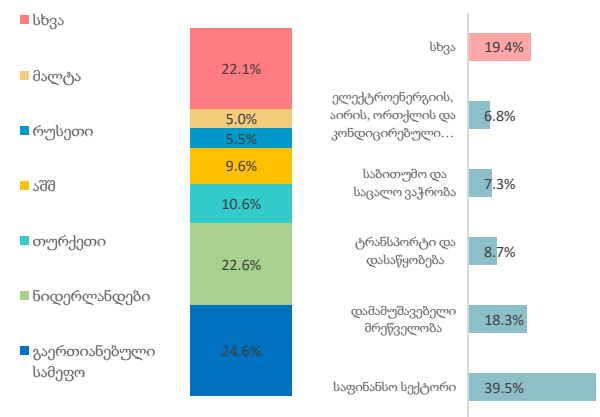
რაც შეეხება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების კომპონენტებს, 2023 წელს რეინვესტირებულმა შემოსავლებმა მშპ-ს 4.2 პროცენტი შეადგინა და მისმა რაოდენობამ 1,279.1 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია.

დიაგრამა 21: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

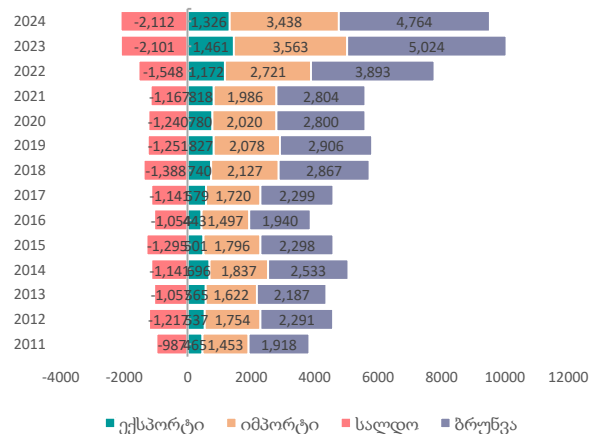
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 22: FDI-ის განაწილება (%), 2023

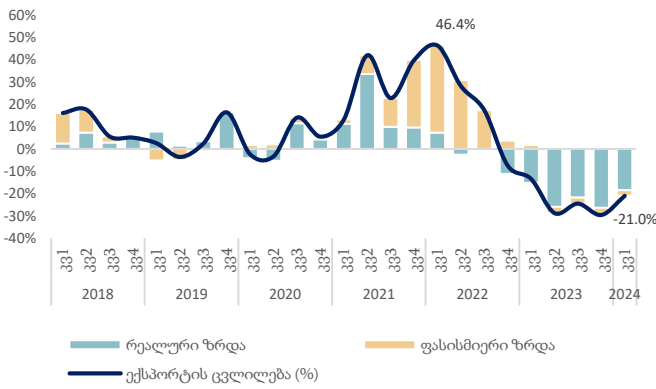
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 23: საგარეო ვაჭრობა, კვ.1

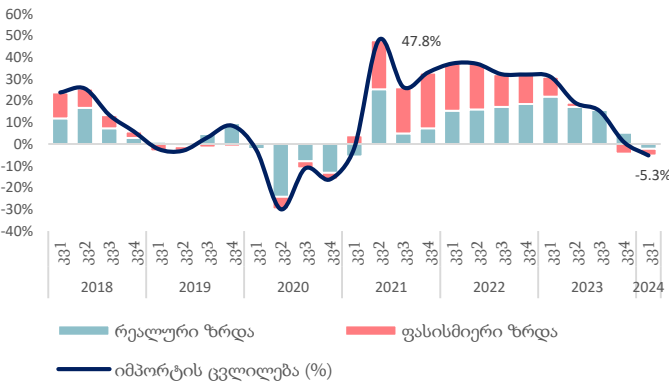
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 24: ადგილობრივი ექსპორტის წლიური ცვლილება

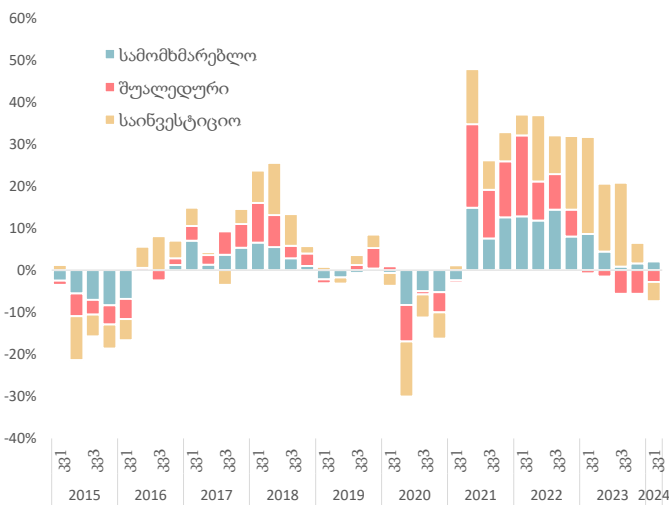
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 25: იმპორტის წლიური ცვლილება

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 26: იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

წყარო: საქსტატი; ავტორის გაანგარიშება

საბარეო ვაჭრობა

2020 წელს COVID 19-ის პანდემიის ფონზე, მსოფლიოში საგარეო ვაჭრობამ იკლო, რაც საქართველოს ეკონომიკაზეც აისახა. შემცირებული საწარმოო და სამომხმარებლო აქტივობების ფონზე იმპორტმა კლება განიცადა, ხოლო 2020 წლის პირველ ნახევარში შემცირდა ექსპორტიც.

2021 წელს, მას შემდეგ რაც მსოფლიოში და მათ შორის საქართველოშიც დაიწყო შეზღუდვების მოხსნა, საგარეო ვაჭრობამ სწრაფი ტემპებით დაიწყო აღდგენა. გაზრდილ ექსპორტთან ერთად, სწრაფი ტემპებით აღდგა იმპორტიც. ამასთან, ფასების ზრდამ განაპირობა ფასისმიერი ზრდის წვლილის გაზრდაც როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის ზრდაში, თუმცა 2022 წელს დაფიქსირდა ადგილობრივი ექსპორტის უფრო ნელი ზრდა, ძირითადად ფასისმიერი ეფექტის შემცირებიდან გამომდინარე. შესაბამისად, 2022 წლის მეოთხე კვარტალში ადგილობრივი ექსპორტის ნომინალური კლება დაფიქსირდა წლიური 7.4 პროცენტის დონეზე, საიდანაც რეალური კლება იყო 11.2 პროცენტი. 2023 წელს ექსპორტი კიდევ უფრო შემცირდა, ძირითადად რეალური კლების ხარჯზე, 2024 წლის პირველ კვარტალში კი 21.0 პროცენტიანი კლება დაფიქსირდა, საიდანაც რეალური კლება 18.5 პროცენტს შეადგენდა, ხოლო ფასების ეფექტი მცირე იყო (უარყოფითი 2.5 პროცენტი).

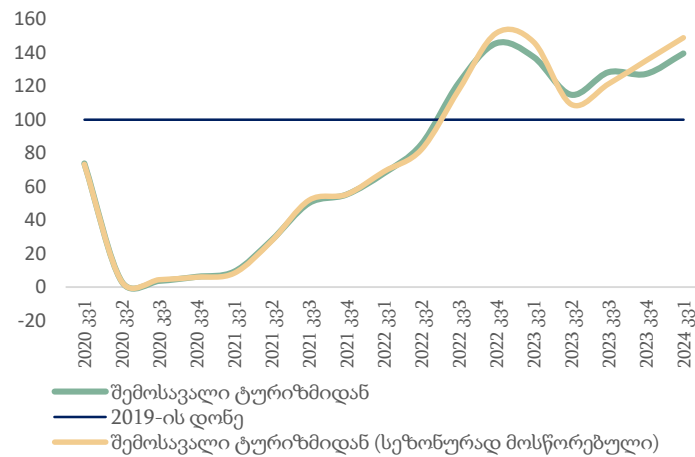
2024 წლის პირველ კვარტალში, სამომხმარებლო პროდუქტის იმპორტი გაიზარდა 6.3 პროცენტით (2.1 პპ წილი მთლიან იმპორტში). საინვესტიციო პროდუქტის იმპორტი კლება 12.4 პროცენტს გაუტოლდა (4.6 პპ მთლიან იმპორტში). რაც შეეხება შუალედურ პროდუქტს, კლებამ 9.2 პროცენტი შეადგინა (-2.8 პპ მთლიან იმპორტში). 2024 წლის პირველ კვარტალში საქონლის ექსპორტი შემცირდა 9.3 პროცენტით. ექსპორტის მთავარი შემადგენელი ნაწილი კვლავ მსუბუქი ავტომობილებია (მთლიანი ექსპორტის 33.5 პროცენტი), ასევე დიდი წილი ყურძნის ნატურალური ღვინოებისა (მთლიანი ექსპორტის 6.3 პროცენტი) და ფეროშენადნობის (მთლიანი ექსპორტის 5.5 პროცენტი) ექსპორტს უკავიათ. უმსხვილესი საიმპორტო სასაქონლო ჯგუფი კვლავ მსუბუქმა ავტომობილებმა, ნავთობპროდუქტებმა და ნავთობის აირებმა შეადგინა, შესაბამისად, 14.4, 8.6 და 5.5 პროცენტული წილით.

ტურიზმი

2023 წელს ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები ოთხივე კვარტალში სრულიად იყო აღდგენილი 2019 წლის დონესთან შედარებით და აჭარბებდა კიდევაც მას. 2024 წლის პირველ კვარტალში ტურიზმიდან შემოსავალმა 807.7 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით 1.5 პროცენტით მეტია, ხოლო 2019 წლის მაჩვენებლის 139.6 პროცენტს შეადგენს. ყველაზე დიდი წვლილი ტურიზმიდან მიღებულ შემოსავლებში რუსეთს აქვს, საიდანაც სრული შემოსავლის 21.2 პროცენტი მოდის. შემდეგი კონტრიბუტორია თურქეთი - 14.5 პროცენტით, ხოლო მის შემდეგ მოდის ევროკავშირი 13.4 პროცენტით.

დიაგრამა 27: ტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი, 2019 = 100

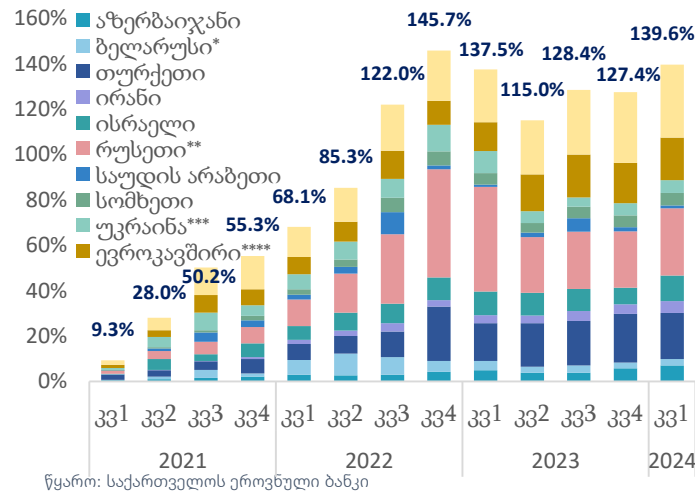

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

ფულადი გზავნილები

2023 წელს წმინდა ფულადი გზავნილების მოცულობამ 3,769,183 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა. ის წინა წელთან შედარებით 6.4 პროცენტით შემცირდა. ეს შემცირება ძალიან საბაზო ეფექტით და რუსეთიდან წმინდა ფულადი გზავნილების მნიშვნელოვანი კლებით (-26.7 პროცენტი წ/წ) იყო გამოწვეული. აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის წმინდა ფულადი გზავნილების 34.9 პროცენტი რუსეთიდან შემოვიდა.

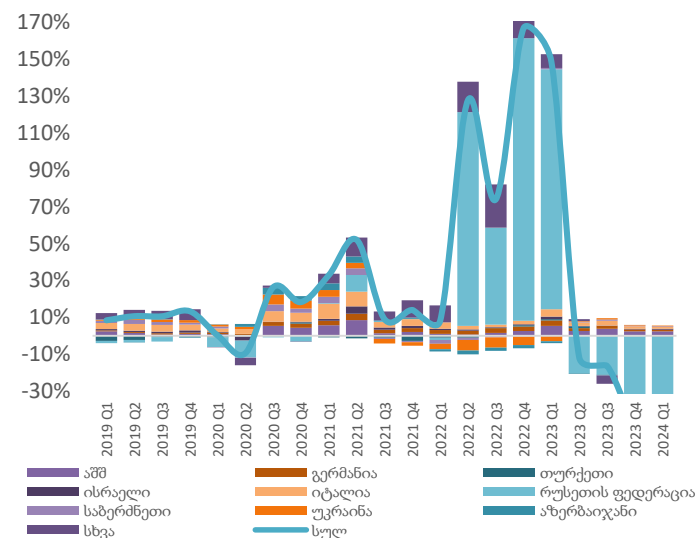
დიაგრამა 28: ტურიზმის აღდგენა ქვეყნების მიხედვით, 2019 წლის შესაბამისი თვე = 100, %

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

რაც შეეხება 2024 წლის პირველ კვარტალს, წმინდა ფულადი გზავნილების მოცულობა იყო 721.9 მილიონი აშშ დოლარი, რაც წინა წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელზე 38.4 პროცენტით ნაკლებია. კლებაში ძირითადი წვლილი შეიტანა რუსეთმა 43.1 პ.პ-ით. ასევე უარყოფითი წვლილი შეიტანა ყირგიზეთმა (-0.7 პ.პ.), ყაზახეთმა (-0.7 პ.პ.), ტაჯიკეთმა (-0.5 პ.პ.), თურქეთმა (-0.4). ზრდა დაფიქსირდა აშშ-დან წმინდა ფულად გზავნილებში 33.0 პროცენტი, რამაც დადებითი წვლილი შეიტანა მთლიან ზრდაში 2.5 პ.პ-ით, ასევე გაიზარდა წმინდა ფულადი გზავნილები გერმანიიდან 19.6 პროცენტით, რამაც 0.7 პ.პ-ით გაზარდა მთლიანი ზრდა, ისრაელიდან 14.3 პროცენტით, რამაც 0.6 პ.პ. დადებითი გავლენა იქონია და იტალიიდან 10.6 პროცენტით, რამაც 1.1 პ.პ. დადებითი წვლილი შეიტანა ზრდაში. აღსანიშნავია, რომ ბოლო პერიოდში რუსეთიდან ფულადი გზავნილები გაზრდილი იყო და დადებითი წვლილი ჰქონდა გზავნილების ზრდაში. აღნიშნული დინამიკა შეიცვალა 2023 წლის მეორე კვარტალში, რაც შეიძლება დაკავშირებული იყოს ძალიან საბაზო ეფექტთან.

დიაგრამა 29: წმინდა ფულადი გზავნილები

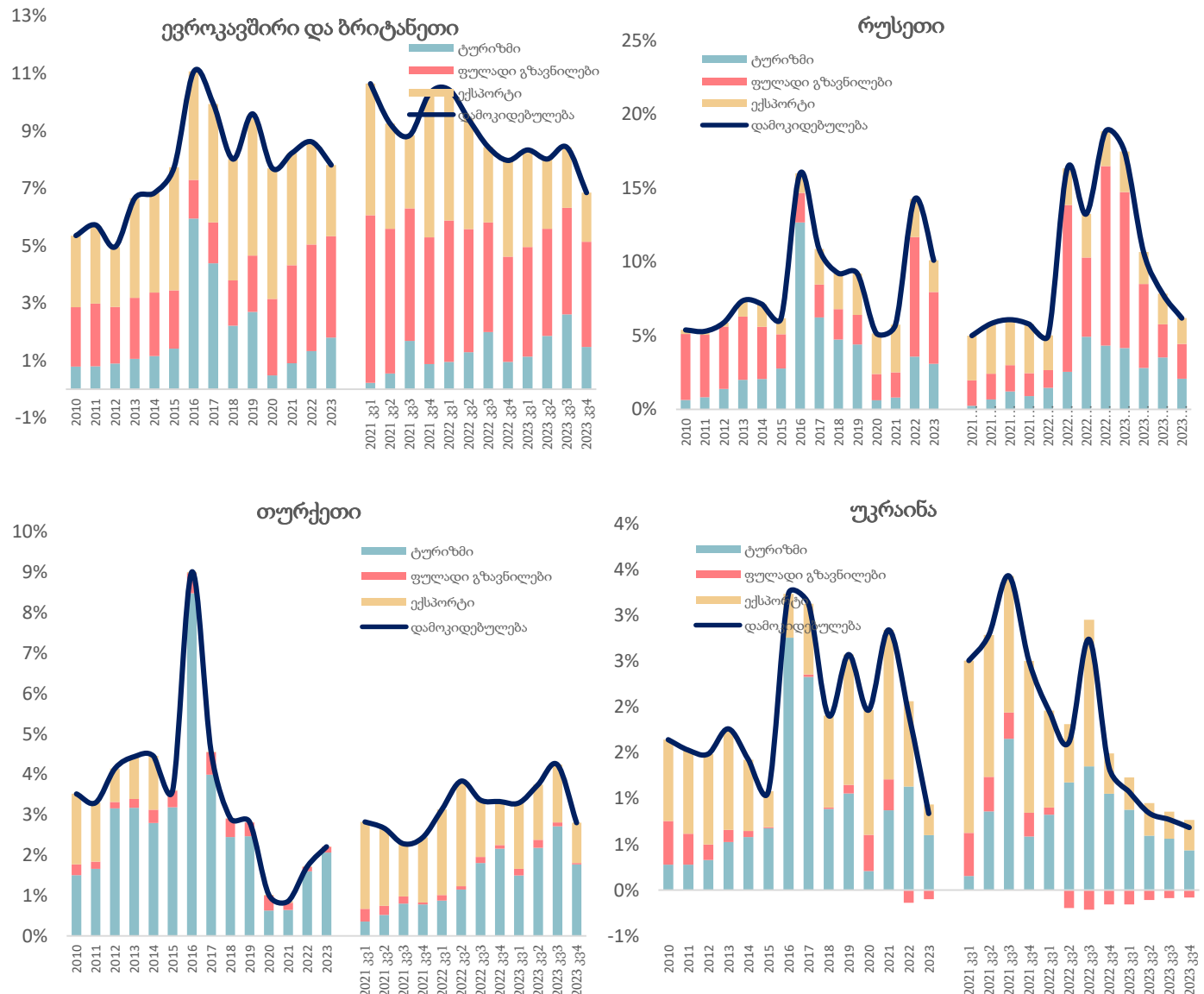
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

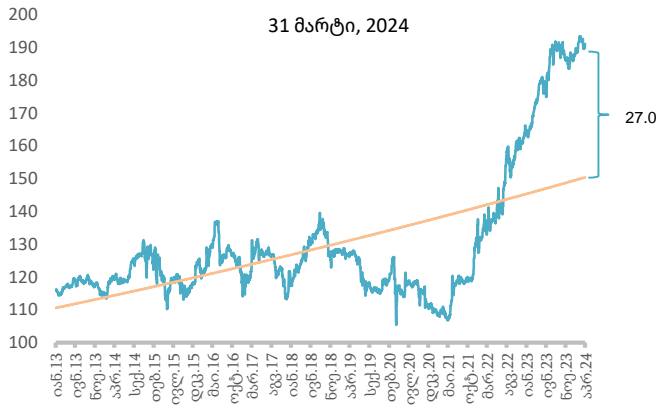
საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების თვალსაზრისით. მთლიან შიდა პროდუქტში ექსპორტის, ტურიზმისა და ფულადი გზავნილების წილების მიხედვით, საქართველო ყველაზე მეტად დამოკიდებულია რუსეთზე, თურქეთზე, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებზე. 2023 წლის მეოთხე კვარტლის მონაცემების მიხედვით, რუსეთზე დამოკიდებულება კვლავ მაღალია, თუმცა 2023 წლის პირველ ნახევრიდან შეინიშნება ამ დამოკიდებულების სწრაფი კლება. რუსეთზე დამოკიდებულების მთავარი განმაპირობებელია ტურიზმი და ფულადი გზავნილები. თურქეთზე დამოკიდებულება გაზრდილია 2022 და 2023 წლებში, ძირითადად ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების ზრდის გამო. უკანასკნელი 3 წლის განმავლობაში შემცირდა დამოკიდებულება უკრაინაზე, რაც გამოწვეულია უკრაინაში საქონლის ექსპორტისა და ფულადი გზავნილების კლებით. შემცირებულია, მაგრამ კვლავ მაღალ ნიშნულს ინარჩუნებს ევროკავშირზე დამოკიდებულება. 2023 წლის მე-4 კვარტლის და მთლიანად 2023 წლის განმავლობაში ძირითად პარტნიორებზე დამოკიდებულების შემცირება მიუთითებს სავალუტო შემოსულობების მეტ დივერსიფიცირებაზე. ასევე ნახვასსამელია ის ფაქტები, რომ 2023 წლის განმავლობაში, წინა წელთან შედარებით, საქართველოს ეკონომიკის დამოკიდებულება ევროკავშირისა და ბრიტანეთის, რუსეთის ფედერაციისა და უკრაინის მიმართ შემცირდა, ხოლო თურქეთის მიმართ გაიზარდა.

დიაგრამა 30: დამოკიდებულება ძირითად სავაჭრო პარტნიორებზე (%-ულად მშპ-სთან)

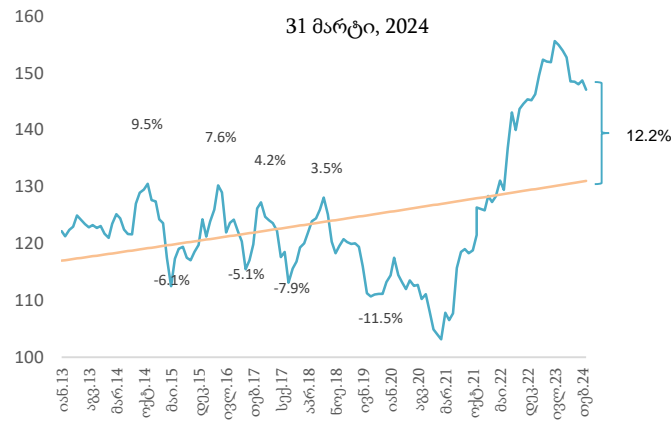

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

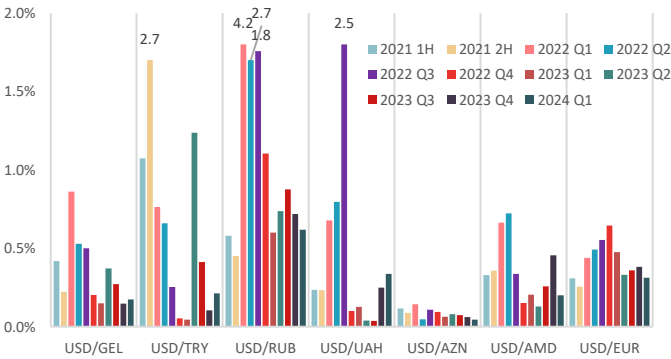
დიაგრამა 31: ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

დიაგრამა 32: რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

დიაგრამა 33: გაცვლითი კურსის მერყეობა (დღიური სავალუტო კურსის სტანდარტული გადახრა)

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

ბაცვლითი კურსი

COVID-19 პანდემიის საწყის ეტაპზე, მაღალი გაურკვევლობის პირობებში, მთელ მსოფლიოში აღინიშნებოდა დოლარის გამყარება. 2021 წლიდან კი დოლარმა შესუსტება დაიწყო, როგორც განვითარებადი, ისე - განვითარებული ქვეყნების ვალუტებთან. მსგავს ტრაექტორიას გაჰყვა ლარიც. 2021 წლის აპრილიდან, ლარმა სწრაფი გამყარება დაიწყო, რასაც ხელს უწყობდა როგორც დოლარის დადამაკალი ტენდენცია, ასევე სწრაფად მზარდი ექსპორტი და გაუმჯობესებული მოლოდინები. 2022 წლის დასაწყისიდან შეინიშნებოდა ლარის გამყარება, მაგრამ რუსეთის მიერ უკრაინაში წამოწყებული ომის შემდგომ, ლარი მკეთრად გაუფასურდა შემდგომ კი დასტაბილურება დაიწყო გამყარების მხრივ. ამ ყველაფერმა გაზარდა ლარის მერყეობა. ლარის გაზრდილი მერყეობა თანხვედრაშია საქართველოს სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების ვალუტების ქვევასთან. 2024 წლის პირველ კვარტალში ლარი ძალიან დაბალი ტემპით გაუფასურდა, რასაც ძირითადად განაპირობებდა შემცირებული სავალუტო შემოსულობები. ამავე კვარტალში ლარი დოლართან მიმართებაში უმნიშვნელოდ 0.2 პროცენტით გაუფასურდა, ხოლო ევროსთან კი 1.6 პროცენტით გამყარდა წინა კვარტალთან შედარებით. რაც შეეხება თურქულ ლირას, ლარი მის მიმართ 8.5 პროცენტით გამყარდა ამავე პერიოდში. რუსულ რუბლთან მიმართებით ლარის ნომინალური კურსი არ შეცვლილა. 2024 წლის პირველ კვარტალში ლარის ნომინალური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი მკვეთრად გამყარდა და მის საშუალოვადიან ტრენდს აღემატებოდა შესაბამისად 27.0 და 12.2 პროცენტით.

ცხრილი 1: ნომინალური ეფექტური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსების ცვლილება

	1 მაისი, 2024		1 მაი 2024 - 1 იან 2024		1 მაი 2024 - 1 იან 2023
ევრო	2.8804	▲	3.3%	▲	0.1%
აშშ დოლარი	2.6849	▲	0.2%	▲	0.6%
თურქული ლირა	0.0829	▲	9.8%	▲	74.1%
რუსული რუბლი	0.0287	▲	4.1%	▲	27.9%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	192.24	▲	3.2%	▲	16.8%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (მარტი 2024)	147.05	▼	-0.6%	▲	1.2%

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

ფისკალური სექტორი

ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება

2024 წლის პირველ კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 5,747 მლნ ლარით, საანგარიშო პერიოდში კი მობილიზებულ იქნა 5,773 მლნ ლარი, რაც შეადგენს საპროგნოზო მაჩვენებლის 100.5 პროცენტს.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1,748 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1,760 მლნ ლარი) 99.3 პროცენტია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 621 მლნ ლარი, რაც ჩამორჩება საპროგნოზო მაჩვენებელს (1,080 მლნ ლარი) და მის 57.5 პროცენტს შეადგენს.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 2,148 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2,098 მლნ ლარი) 102.4 პროცენტია.
- აქციის სახით მობილიზებულია 515 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (454 მლნ ლარი) 113.5 პროცენტია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 32 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (32 მლნ ლარი) 99.4 პროცენტია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 10 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (7 მლნ ლარი) 153.3 პროცენტია.

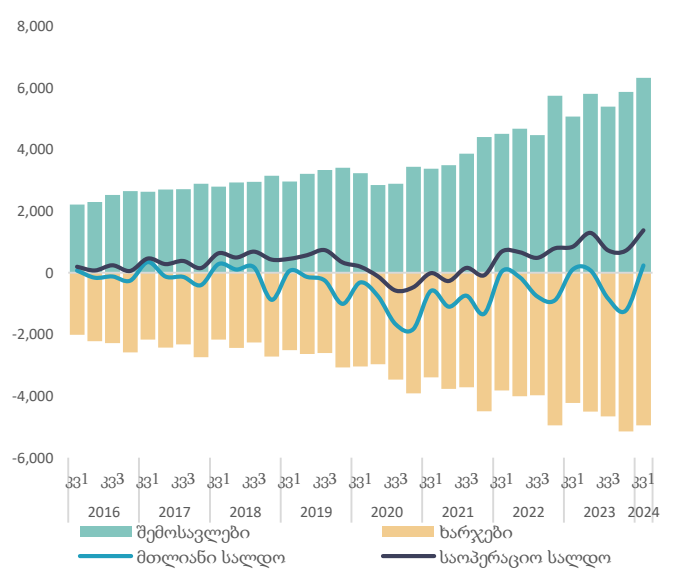
2024 წლის პირველ კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები გაიზარდა 24.7 პროცენტით, ხოლო ხარჯები გაიზარდა 17.0 პროცენტით. ამავე დროს, ნაერთი ბიუჯეტის საოპერაციო სალდომ, რაც წარმოადგენს მთავრობის დანაზოგს, შეადგინა 1,375.1 მლნ ლარი, ხოლო მთლიანი სალდო განისაზღვრა 233.3 მლნ ლარით.

დიაგრამა 34: ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება

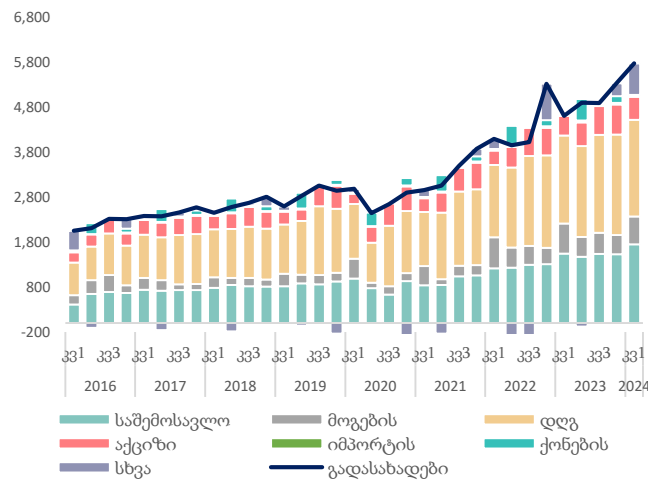
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 35: ნაერთი ბიუჯეტის სალდო

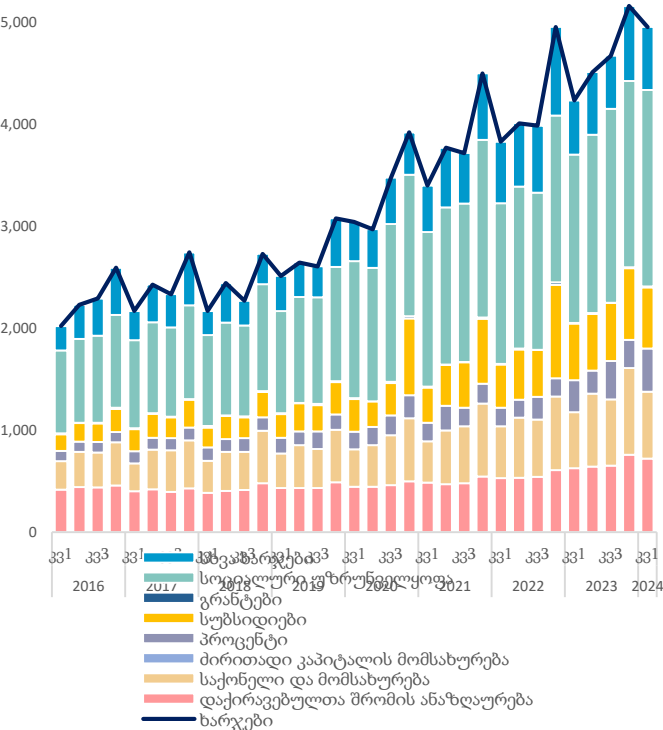
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 36: გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 37: ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯები

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

საბიუჯეტო შემოსავლებში მნიშვნელოვან წილს იკავებს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი, რაც 2024 წლის პირველი კვარტლის მონაცემებით შეადგენს 91.3 პროცენტს. ნაერთმა ბიუჯეტმა გადასახადებიდან მიიღო 5,773 მლნ ლარი, რაც 25.3 პროცენტით მეტია წინა წლის მაჩვენებელზე. საშემოსავლო გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი წლიურად გაიზარდა 13.4 პროცენტით და გაუტოლდა 1,748 მლნ ლარს. მოგების გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლები კი წლიურად 7.5 პროცენტით შემცირდა წინა წლის პირველ კვარტალთან შედარებით და გაუტოლდა 621 მლნ ლარს, რაც შეადგენს საგადასახადო შემოსავლების 10.8 პროცენტს. ამავე დროს, გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავალში მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება დამატებული ღირებულებისა და საშემოსავლო გადასახადებში. კერძოდ, დამატებული ღირებულების გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა 9.7 პროცენტით და მოიცავს საგადასახადო შემოსავლების 37.2 პროცენტს. რაც შეეხება საშემოსავლო გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავალს, მისი წილი შეადგენს 30.3 პროცენტს, ხოლო ზრდის ტემპი გაუტოლდა 13.4 პროცენტს. 53.3 პროცენტით გაიზარდა ქონების გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი.

2024 წლის პირველ კვარტალში ხარჯები წლიურად გაიზარდა 17.0 პროცენტით და შეადგინა 4,949 მლნ ლარი. ბიუჯეტის ხარჯების ნაწილში ყველაზე დიდი წილი უკავია სოციალურ უზრუნველყოფაზე გაწეულ ხარჯებს, რომელიც შეადგენს მთლიანი ხარჯების 38.9 პროცენტს, ხოლო წლიური ზრდის ტემპი ტოლია 16.8 პროცენტის. გაიზარდა შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯები, რომლის წლიური ზრდის ტემპი გაუტოლდა 15.1 პროცენტს და შეადგინა 721 მლნ ლარი, რაც არის მთლიანი ხარჯების 14.6 პროცენტი. რაც შეეხება ხარჯების დანარჩენ მუხლებს, საქონელსა და მომსახურებას (მთლიანი ხარჯების 13.2 პროცენტი), სუბსიდიებს (მთლიანი ხარჯების 12.1 პროცენტი), პროცენტს (მთლიანი ხარჯების 8.5 პროცენტი) და სხვა ხარჯებს (მთლიანი ხარჯების 12.4 პროცენტი), 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, შესაბამისად, 19.1 პროცენტით, 8.5 პროცენტით, 34.9 პროცენტით და 15.9 პროცენტით მეტი იქნა მათზე მიმართული.

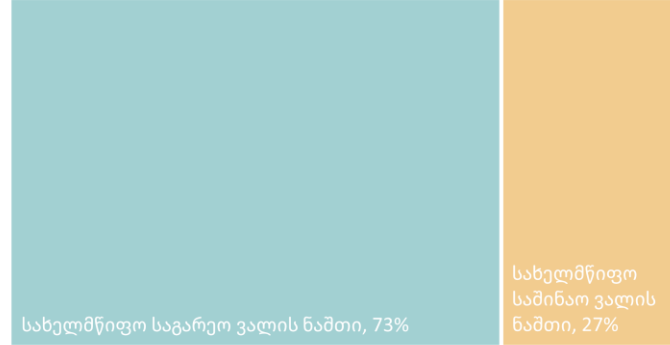

საქართველოს სახელმწიფო ვალი

2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით საქართველოს სახელმწიფო ვალის ნაშთმა შეადგინა 32,146 მლნ ლარი, მათ შორის:

- ❑ სახელმწიფო საშინაო ვალის ნაშთი შეადგენს 8,635.5 მლნ ლარს, მათ შორის:
 - ეროვნული ბანკისათვის განკუთვნილი ერთწლიანი ყოველწლიურად განახლებადი სახელმწიფო ობლიგაცია („ობლიგაცია სებ-ისთვის“) – 40.8 მლნ ლარი;
 - სხვადასხვა ვადის მქონე სახელმწიფო ობლიგაციები ღია ბაზრის ოპერაციებისათვის („ობლიგაციები ღია ბაზრისთვის“) – 182 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებები - 410 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები - 7,972.4 მლნ ლარი;
- ❑ სახელმწიფო საგარეო ვალის ნაშთი შეადგენს 23,510.7 მლნ ლარს.

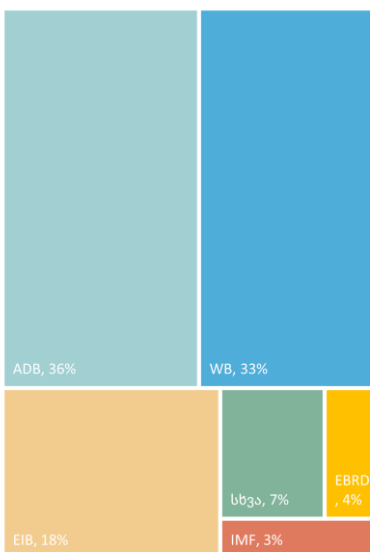
დიაგრამა 38: საქართველოს სახელმწიფო ვალი

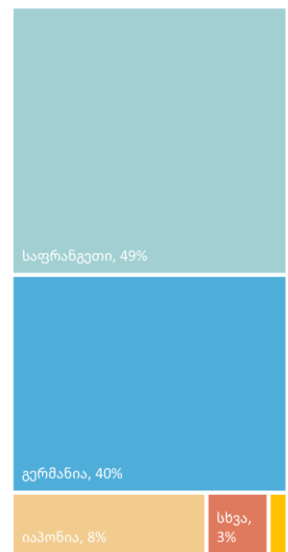
სახელმწიფო საგარეო ვალი

მრავალმხრივი

ორმხრივი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მონეტარული სექტორი

პარამეტრების ლარიზაცია

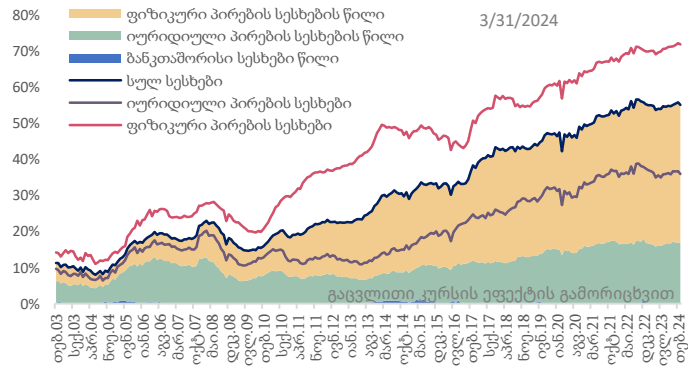
სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია. 2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით მთლიანი სესხების ნაშთების ლარიზაცია 55.2 პროცენტს გაუტოლდა. აღსანიშნავია, რომ მთლიანი სესხების ლარიზაციის ძირითად დეტერმინანტს კვლავ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაცია წარმოადგენს. 2024 წლის 31 მარტისთვის ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე ლარიზაციამ 72 პროცენტი, ხოლო იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე 36 პროცენტი შეადგინა.

რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 2024 წლის პირველი კვარტლის განმავლობაში 88 პროცენტის ირგვლის დასტაბილურდა და 31 მარტის მდგომარეობით 88.4 პროცენტი შეადგენა. რაც შეეხება იპოთეკური სესხების ლარიზაციას, ის ამავე პერიოდში 48 პროცენტს გაუტოლდა.

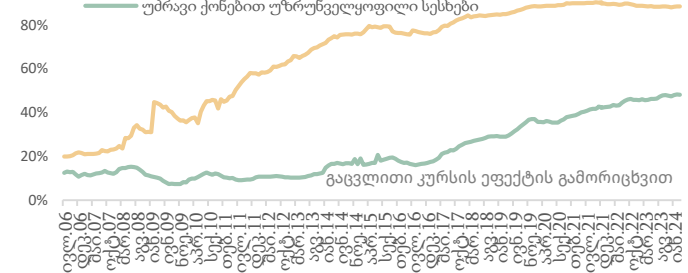
დეპოზიტების ლარიზაცია ჩამოუვარდება სესხების ლარიზაციას. მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაცია მიმდინარე წლის 31 მარტის მდგომარეობით 48.9 პროცენტი შეადგინა. დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვნად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია, რომელიც 2024 წლის 31 მარტს 73.3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია 35.5 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ დეპოზიტების ლარიზაციაში ძირითად კონტრიბუტორს კვლავ ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია წარმოადგენს, რომლის მნიშვნელობაც, 31 მარტის მდგომარეობით, 54.2 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში მიმდინარე ანგარიშების ლარიზაცია 46.8 პროცენტს შეადგენს, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია 43.2 პროცენტს გაუტოლდა.

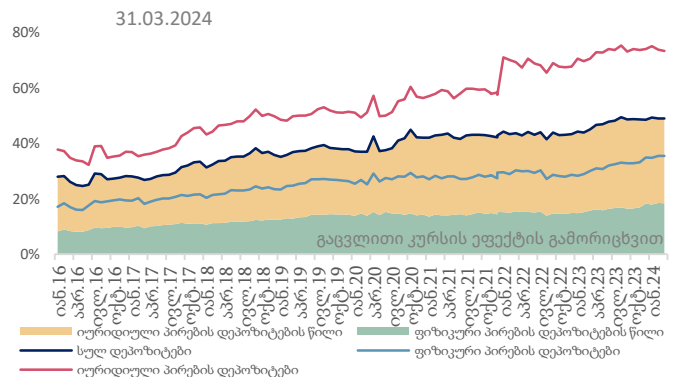
დიაგრამა 39: სესხების ლარიზაცია

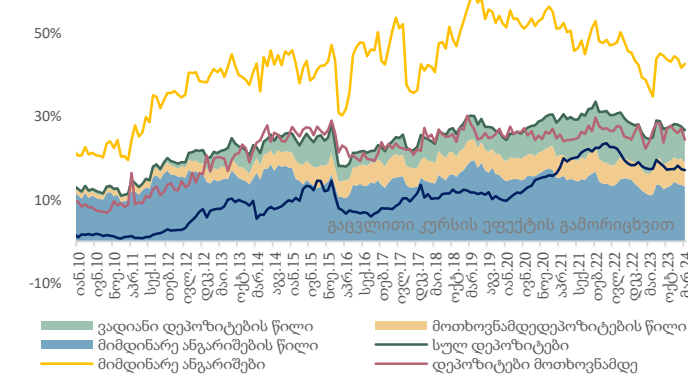
დიაგრამა 40: დეპოზიტების ლარიზაცია

დიაგრამა 41: დეპოზიტების ლარიზაცია

დიაგრამა 42: დეპოზიტების ლარიზაცია

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

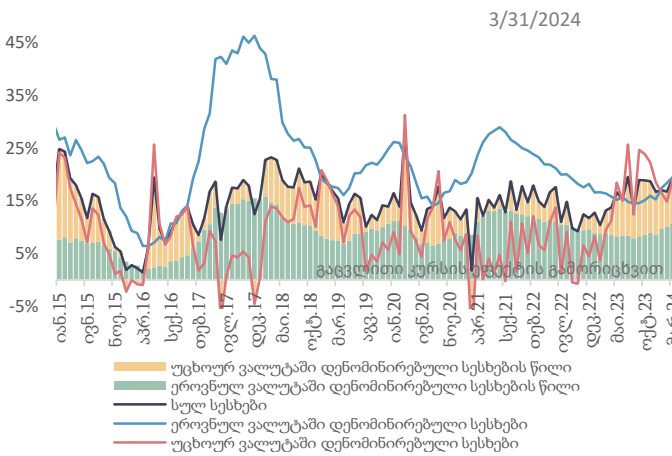
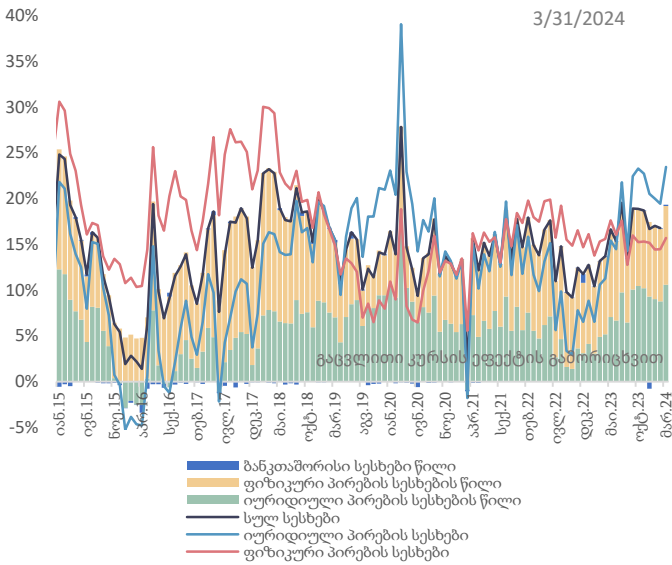
დიაგრამა 41: სესხების წლიური ზრდა

სესხების მიმოხილვა

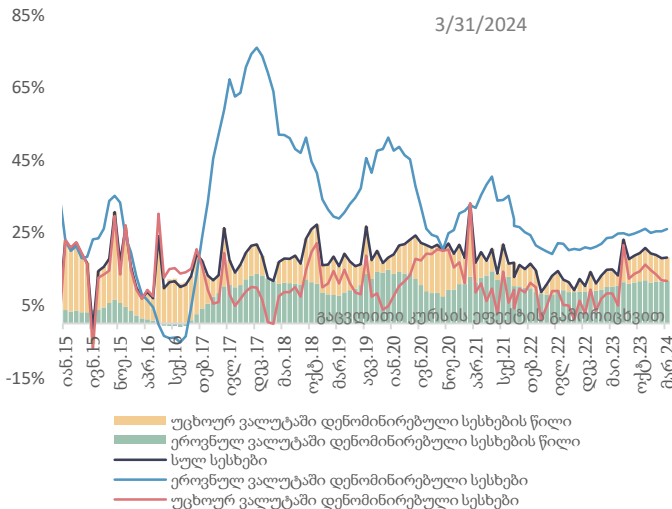
2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მთლიანი სესხები 20 პროცენტით გაიზარდა, რაც 3.4 პროცენტული პუნქტით მაღალია წინა კვარტალში დაფიქსირებულ მნიშვნელობაზე (კურსის ეფექტის გამორიცხვით). აგრეთვე მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება იურიდიული პირების სესხების წლიურ ზრდაშიც, რამაც განაპირობა მისი მნიშვნელობის 24.4 პროცენტამდე ზრდა. ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 16.1 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ ეროვნული ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდას ბოლო პერიოდში ზრდის მაღალ ტემპს ინარჩუნებს, რომლის მნიშვნელობაც, 2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით, 19.5 პროცენტს გაუტოლდა. აღნიშნული მაჩვენებელი 4.2 პროცენტული პუნქტით მაღალია 2023 წლის ანალოგიურ მნიშვნელობაზე. ამავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდამ 20.6 პროცენტი შეადგინა, რაც 2.3 პროცენტული პუნქტით აღემატება გასული კვარტლის მნიშვნელობას (კურსის ეფექტის გამორიცხვით).

2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით, უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიურმა ზრდამ 23.1 პროცენტი შეადგინა. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებში 26.0 პროცენტიანი ზრდა დაფიქსირდა, რაც 1.1 პროცენტული პუნქტით აღემატება წინა კვარტლის ანალოგიურ მნიშვნელობას, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული იპოთეკური სესხების ზრდა 20.6 პროცენტს შეადგენს, რაც 3.8 პროცენტული პუნქტით მაღალია წინა კვარტალთან შედარებით.

დიაგრამა 42: უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიური ზრდა

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

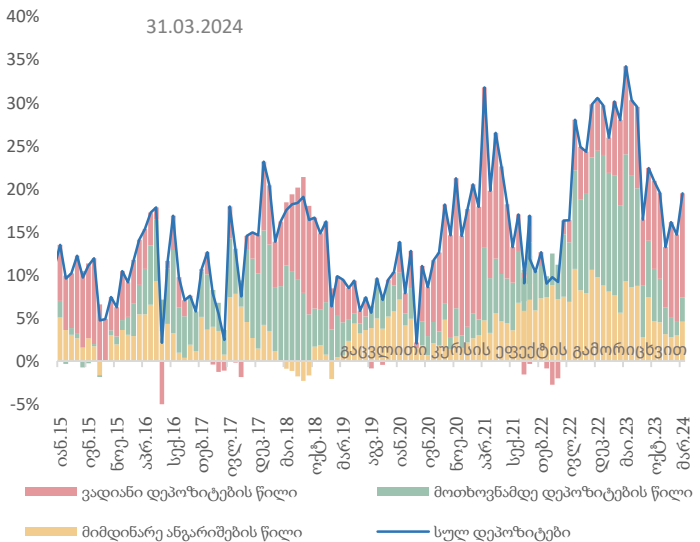
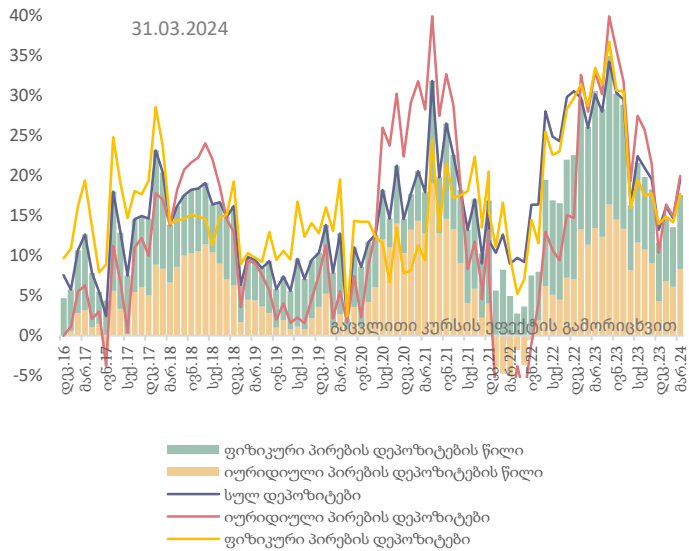
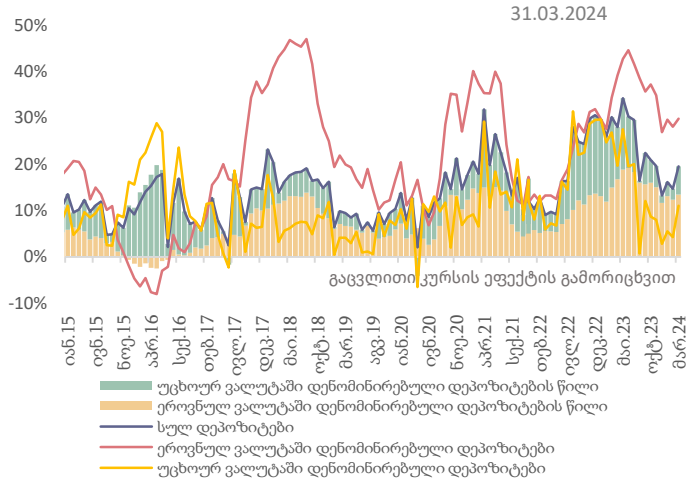
დეპოზიტების მიმოხილვა

2024 წლის 31 მარტის მთლიანი დეპოზიტების ზრდა, 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 20.4 პროცენტს შეადგენს, რაც 2.9 პროცენტული პუნქტით აღემატება წინა კვარტლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ამის ძირითად მიზეზს წარმოადგენს უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული დეპოზიტების ზრდის ტემპის დაბალი დონე. ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 20.4 პროცენტი შეადგინა, ამავე პერიოდში კი უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 2.7 პროცენტი შეადგინა.

2024 წლის 31 მარტის მდგომარეობით, ფიზიკური პირების დეპოზიტების ზრდამ 18.8 პროცენტი შეადგინა, ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ იმავე პერიოდში 20.4 პროცენტს გაუტოლდა.

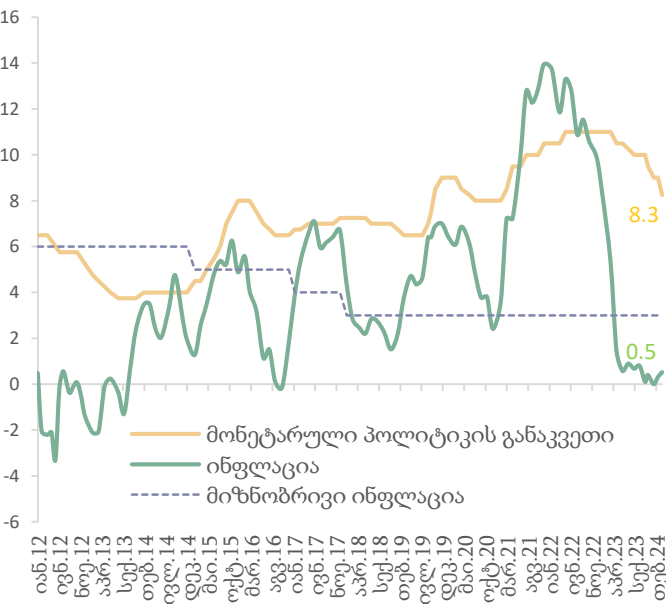
რაც შეეხება დეპოზიტების ზრდას ტიპების მიხედვით, ყველაზე მაღალი ზრდით ხასიათდებიან ვადიანი და მიმდინარე დეპოზიტები. 2024 წლის 1 აპრილისათვის, ვადიან დეპოზიტებში წლიური ზრდის ტემპმა შეადგინა 32 პროცენტი. რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშსა და მოთხოვნამდე დეპოზიტებს, მათ წლიურმა ზრდამ შესაბამისად შეადგინა 16.7 და 9.7 პროცენტი.

დიაგრამა 43: დეპოზიტების წლიური ზრდა

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 44: ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

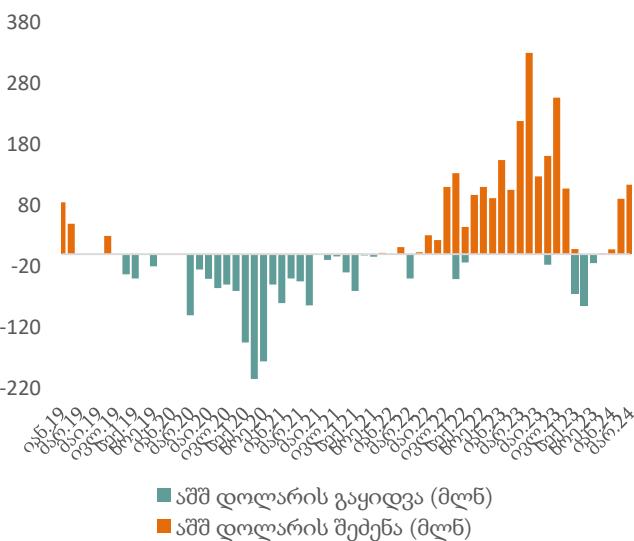

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

საქართველოს ეროვნული ბანკის (სებ) მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა 2024 წლის პირველ კვარტალში ჩაატარა 2 სხდომა. სებ-ის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა მიმდინარე წლის 31 იანვარს რეფინანსირების განაკვეთი 0.5, ხოლო 13 მარტს კი 0.75 პპ-ით შეამცირა. სებ-ის უკანასკნელი გადაწყვეტილებით (13 მარტი), აღნიშნული მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 8.25 პროცენტზე განისაზღვრა.

სებ-ს მიხედვით, საქართველოში დაბალი ინფლაციური გარემოა. აღნიშნული სიტუაცია განპირობებულია როგორც საშინაო, ისე საგარეო ფაქტორებით. საშინაო ფაქტორებიდან ხაზგასასმელია მკაცრი მონეტარული პოლიტიკის ეფექტები, ადგილობრივად წარმოებული პროდუქციის კლებადი ინფლაცია და შემცირებული ინფლაციური მოლოდინები. ამის გარდა ქვეყნის ეკონომიკური ზრდა უზრუნდება მაღალ ტემპს (მარტის ეკონომიკური ზრდა 8.2%). საგარეო ფაქტორებიდან გამოსარჩევია წითელი ზღვის კრიზისი, რომელიც საერთაშორისო ტრანსპორტის გაძვირებას უწყობს ხელს. საქართველოში ინფლაციამ პიკური პერიოდი უკვე გაიარა, შემცირდა და სამიზნე მაჩვენებელს ჩამოცდა კიდევ. მიმდინარე წლის მარტში ინფლაციამ 0.5 პროცენტი შეადგინა. ასევე ხაზგასასმელია, რომ 2024 წლის წლიური ფაქტობრივი ინფლაცია 1.5%-ია და უკვე სამიზნე მაჩვენებელს (3%) ჩამოსცდა. მოსალოდნელია, რომ საქართველოს ეროვნული ბანკი ნული ტემპით მოახდენს მონეტარული პოლიტიკის შერბილებას ინფლაციური რისკების გათვალისწინებით.

დიაგრამა 45: სებ-ის სავალუტო აუქციონზე აშშ დოლარით ვაჭრობის დინამიკა, მლნ

2024 წლის პირველ კვარტალში ეროვნულმა ბანკმა Bmatch-ის პლატფორმის საშუალებით განახორციელა რამოდენიმე სავალუტო ინტერვენცია და აღნიშნულ პერიოდში დაახლოებით 213.5 მლნ აშშ დოლარი შეისყიდა.

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

საპროცენტო განაკვეთები

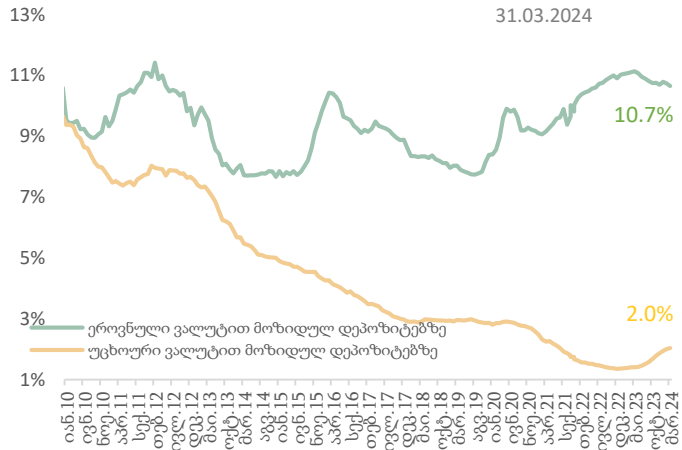
2024 წლის 31 მარტისათვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 2.0 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით 10.7 პროცენტს უტოლდება.

2024 წლის 1 აპრილის მდგომარეობით, იურიდიული პირების მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 10.4 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 2.8 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიური საპროცენტო განაკვეთები უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე 2.0 პროცენტს, ხოლო ეროვნული ვალუტით - 10.7 პროცენტს შეადგენს.

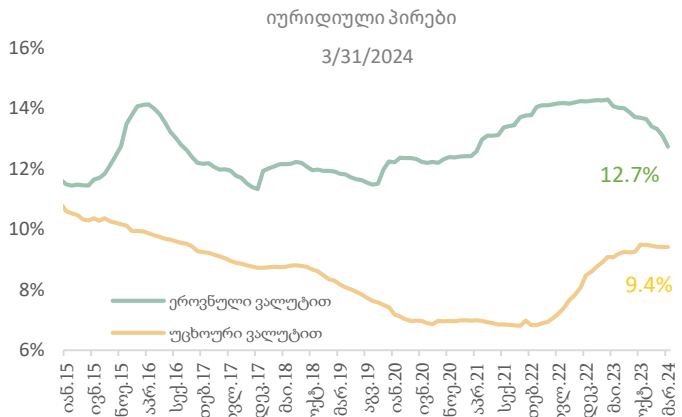
2024 წლის 31 მარტის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტი განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 13.9 პროცენტს გაუტოლდა (ეროვნული ვალუტით - 17.0 პროცენტი, ხოლო უცხოური ვალუტით - 6.6 პროცენტი). გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებზე საშუალო შეწონილ საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს. მისი სიდიდე აღნიშნულ პერიოდში 15.9% იყო.

იურიდიულ პირებზე გაცემულ, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2024 წლის 31 მარტს 12.7 პროცენტს შეადგენდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 9.4 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთმა 12.5 პროცენტი შეადგინა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში კი - 7.4 პროცენტი.

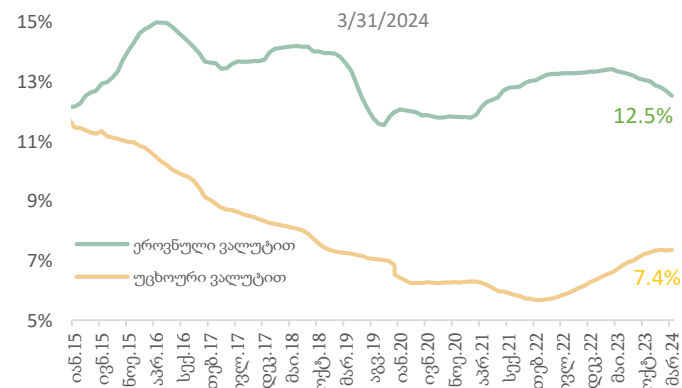
დიაგრამა 46: საპროცენტო განაკვეთები დეპოზიტების ნაშთებზე

დიაგრამა 47: საპროცენტო განაკვეთები გაცემულ, უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილ სესხებზე

ფიზიკური პირები

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

საინფორმაციო ფურცელი

პუბლიკაცია მომზადებულია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის მიერ. პუბლიკაციაში მოცემული ინფორმაცია და აზრები წარმოადგენს ავტორების - მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის ეკონომიკური გუნდის აზრებს და არ წარმოადგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოფიციალურ პოზიციას. პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია ემსახურება საინფორმაციო მიზნებს და მოპოვებულია საჯარო წყაროებიდან. ანგარიშში მოცემული პროგნოზები და გაანგარიშებები არ უნდა იყოს მიღებული, როგორც დაპირება, მინიშნება და გარანტია.

